

קונטרם חמניג

ספר ומונה

א) מאמרם וספריהם על דרכיו וככלו, האגדה והמדרשים.
ב) הנחות והערות ופירושים על כל המדרשים וספרי הגנדה הקטנים.

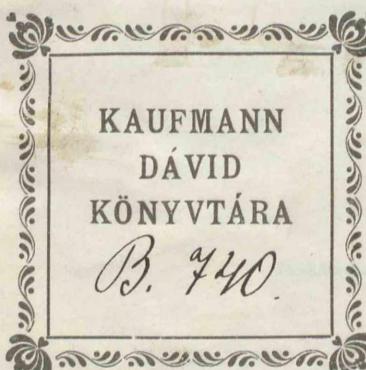
אספת וערכתי עפ"י א"ב בעוז אוצר הספרים אשר חנן אותו אליהם לטעלת
הדרשנים והוספה עליו הוספה לקונטרם המזוכיר ולקוטי מדרשים

אנכי

אהרן יעל לינעך

ושב ודורש פה ווינה.

וינה תרל'ח לפ'ק.

WIEN, 1878.

ale der Brüder Winter.

¹ Georg Brög in Wien, IX., Maria Theresienstrasse 19.
(unter der Leitung von P. Smolensky.)

מערכת המאמרים והמפרים על דרכי וכלי האגדה והמדרשים.

[זו]ת לדעת כי כל מקום שתוונת הספר אינה נרשמת היא בדמויות 2 או קאלאן.

- 1) אור בקר והוא ג' מאמרים על מקרא ומסורת אל תקרא וקרי וכתיב
מאת השנון ר' מרדכי פלוניגיאן. ווילנא תרכ"ט⁸.
- 2) אילית השחרר כללים מדות ויסודות אשר קבלו חכמי המשנה ומסורת
בתחוכות לשון הקודש. מאות הרב ר' מאיר לבוש מלבים במובוא לפ' חתורה
וחמצו על תורה כהנים או ספרא. באקדראעתש טר"ז⁹. עמ' ס' ויקרא
בחומש הנדרס בורושא תרלה¹⁰.
- 3) בקורס ה תלמוד, להרב ר' יעקב יחזקאל הלוי ז"ל, ערך אגדה. וויען
תרכ"ג⁸.
- 4) דברי חכמים וחידותם. בהקדמת מאמר אחד הנקרא מאמר הפורוזדור
ובו י"ד נתיבות על דרכי האגדה. מאות צבי הירוש סג"ל שפיטין¹¹ מס"ב.
אופיבאך תקס"ב⁴.
- 5) דור דור ודורשו לר' אייזק הירוש ווים רב בבחט"ד דווינא. ח"א
פ"ב מדרש אגדה. וויען 1871⁸. ח"ב פ"כ"א הלכה מדרש אגדה. וויען
תרלו⁸.
- 6) דרך ומדות ההגדה בתלמידים ובמדרשים. בלשון אשכנז ודייא
הגדישע עקסעגעזען מאת ד"ר ה. ז. היירושהעלד ובענליייז, ברלין 1847⁸.

¹⁾ בסוף הספר מביא לקוטים מספריו ווי העמודים על הסט"ק וכמספרו כאמור קטן שהגיה
לחינוך על ס' החינוך ואומר שמצו בא' החינוך יותר משמנה מאות שניות באופן שהפרים
לפעמים זאת שורות ואת כלם תקן ע" שקידחה ויגעה הרבה ועפ"י ס' המצאות ייד
החזקקה לרמכ"ס.

- 7) דברי השינויים, מבאר דובי חז"ל בתلمודים ובמדרשים בשנותם את המקרוות בדרכיהם שונים לצורך דרישותיהם בהלכה ובאגדה. מأت הרב ר' שטואל ואלאבדערן. לבוב תרל⁸.
- 8) דרישות היהודים. ספר נдол ויקר מאד בלשון אשכנו ודייא גאנטטעס-דיינסטליכען אָרטראגען דער יודען, היסטראיש ענטויקעלטן מאת החכם הולל ר' יומ טוב ליפמן צונין ני', ובפרט פ"ט ופ"ב, ברלין 1832.⁸
- 9) כור לזהב, ביאור על כמה אמרות חז"ל בחגדות, ב' חלקים ובראש כל חלק וחלק מכוא גדוול על תחלחות האגודה. מأت יהודה אידל שערשעוסק.
- ח"א ווילנא תרי"ח וח"ב שם תרכז⁸.
- 10) כללי מדרש רביה לר' אברהם בן שלמה ז' עקרא בסוף ספר אורי לבנון¹ מרף מ"ח ע"א עד דף נ' ע"א. ווינציאה שם² 4. ובמ' שליח חלק תורה שבעה פ' כל דוששים ואנדות ובוואראשא תקצ"א ובמדרשי רביה דפוס לבוב תרכ"א, כ"ה 8. וובטאות נאמר שם בשער המדרש שהם מבעל השלה³.
- 11) כללים לפרש מאמרי האגודה מתני אהרן יעליינעך בסוף ס' נופת צופים לר' יהודה מסיר ליאון אשר הוצאתו לאור בוונא תרכ"ד.⁸
- 12) מאור עיניים לר' עזריה מן האדרומים חלק אמרי בינה פט"ז. מנוטובה של"ד⁴, ברלין תקנ"ד. וויען 30—1829. ווילנא תרכז' וכל הדפוסים.⁸
- 13) מאמר על הדרשות² לר' אברהם בן הרמב"ם ז"ל, נדפס בכרום חמד ח"ב ווינה 1836.⁹ ובקובץ תשוכות הרמב"ם ואנורותיו ח"ב. לפסיא תרי"ט⁴.
- 14) מאמר על החגדות באופני תחלחות החגדות ושורשיהם לר' משה חיים לצאטו. אמשט' תקמ"ג. זאלקווא תקנ"ט. סיידליךאוו תקצ"ג. בלי. זמן ומקום הדרום אמונה בעניניכבערג, וכל הדפוסים⁸.
- 15) מבוא הירושלמי מאת הרב ר' זבייה פראנקעל ז"ל. מרף מ"ט ע"א עד דף נ"ג ע"ב החגדות הירושלמי ומה שיש בין ובין החגדות הבעל. ברעלולייא תרל⁸.
- 16) מבוא התלמוד, כולל יסודות קבועות ועקרים וענפים שונים שהנחיינו חז"ל בשני התלמודים בבלי וירושלמי הן בהלכה והן בחגדה. מأت הרב ר' צבי הירש חיות, מרף י"ד ע"א עד דף כ"ז דריש ע"א. זאלקווא תר"ה⁴.
-
- ¹) בדפוס קראקה תח"ד נחלק הספר לכ' חלקיים נפרדים בלי שם המכול אורי לבנון, בה"א נמצאו מדרש בון ומיעין חכמה ובחו"ב עם שער מיוחד נדפסו ס' הגיון וסוד החשמל ופרק הילכות וס' האמונה והבטחון וכללי המדרש רביה הסרים שם, ודבריו החכם פירש בפרשנות ספרי ישראלי אדריכין תיקון.
- ²) הרב ר' וודאל הצרפתי אמר בהקדמת פירושו למדרש רביה הנקרה אמרו יושר שראה מאמר קוצר שעשה בנו של הרמב"ם בלשון ערבי ומעתיק שם ממש תוכן הדברים ללשון עבר המוסכמים עם מאמר הנ"ל.

- 17) מורה נבוכי הזמן לרי' נחמן הכהן קראחמאל ז"ל, שער י"ד האגדה ובעל האנדרה, לבוב 1851,⁴ שם תרכ"ג⁸.
- 18) המפתח לפתח בו את שערי היכלי אגדות חז"ל מאת משה אהרן שאצקעם, כה"א יש הקדמה גדולה על דרכי האגדה, וואראשא תרכ"ו⁸.
- 19) המצרכ לזרוף ולתחר אגדות חז"ל מאת אברהם דוב בן יוסף עוזרא דובזעווין איש פינסק, בראש הספר מאמר על דרכי האגדה ומסתירה, אדרעסא תרל"א⁸.
- 20) משען מים, קונטרס יכלל אספת כללים לדעת דרכיו ותחלוכות חז"ל בדרושים האגדות בש"ס ובמדרשים + + + . קובצו מספרים שונים וסדרו עם כמה העורות משולבות בתוך דבריהם גם נספפו אליה כללים חדשים מאת יהיאל מלכ' בר חיים זבלודאוסקי, ווילנא תרכ"ט 1869⁸.
- 21) ערך מלין להרב המבקר ר' שלמה יהודה ליב כהן רפאפורט ז"ל, ערך אגדה, פראג תרי"ב⁴.
- 22) פחד יצחק לר' יצחק בר' שמואל לאטפרונטי ערך הגדה, וויניציאח תקכ"ו, ליק תרכ"ד⁸.
- 23) פירוש האגדות² לרי' שלמה בן אדרת והרשכ"א ז"ל המביא בעל עין יעקב הכו"ת ברכות פ"א פ"ה פ"ט ע"ז פ"א חולין פ"א.
- 24) פירוש המשניות להרמ"ם ז"ל בהקומה בראש סדר זורעים ובפי המשנה דסנהדרין כל ישראל יש להם חלק לעה"ב וכומרה נוכנים ג' ט"ג+
- 25) פסק' רבינו ישעיה האחרון וריא"ז למס' סנהדרין פרק ד' מיתות דבריו היקרים על דרכי האגדה מובאים בשלתי הגבורים על מס' ע"ז פ"א ובם מאור ענינים לרי' עזריה מן האגדות חלק אמר' בינה פט"ז וכחדרמת ס' דברי חכמים וחידותם לר' צבי הירש סג' ל' שפיטץ.
- 26) פרדים רמנונים לרי' שם טוב נ' שפרוט, בהקדמת הספר המחבר בלשון קצירה מדבר על אופני האגדה, סבונינחה שי"ד⁴, זיטאטיר 1866,⁸.
- 27) תחלוכות האגדה, מערכת א' מהות האגדה תכילתית תכונת האנשים הירושים, מערכת ב' קצת כלים בדרכי האגדות ואיכות ענייניהם ודרכיהם, מערכת ג' יתן הבדל בין דרך אגדה למדרש, מאת ר' אברהם שיק, נדפס

¹⁾ בקובץ כ"י אשר לי הכלול אדר"ע עם פ"י וקבלה מעשיית מצאיו בדף ק"ו ע"ב בזה"ל: והרב ר' יהודה ברגנ"ל ז"ל כתב בהלכתיו ב' פירושים לעניין זה והוא לך לשונו לפיו לעוניית דעתין חוויא ביה תרי' פירושי חד שנחתעף הקב"ה בשליח צבור במראות העין וכענין שאמר מלמד שהרואה הקב"ה כדרמיין צורת דמות ש"ץ העובר לפני התיבה כדי ללמד למורי"ה ואיך פירוש שאמר באגדתא על האוי קרא בדבר ח' שמות נעשו וכל צבים מלמד שבדרך ודבר שוויזא מלפני נבראו בו מלאך וכן הכא כשהיה הדבר עם נרעיה המלאך מעוטף בשליח צבור כדי ללמד למשה.

במכוא לפ"י המחבר הנקרא עין אברהם על עין יעקב¹⁾ ח"א. קעניגסבערג
תר"ח²⁾.

28) תhalbוכות המדרש, בו יבואר דרכי המדרשות והאנדות מאת ר' אברם שיק, נדפס בראש פ"י המחבר על מדרש רביה הנקרא אשר הנחלים, וילנא תר"ג³⁾ וכן בתמונה⁴⁾.

מערכת ההנחות וההערות והפירושים על כל המדרשים וספרי הנדרה הקטנים.

אנדרת בראשית⁵⁾

29) מבוא ופירושים לר' אברם בן הגאון ר' אלהו וילנא, וילנא תקס"ב.
ואלקוואו תקס"ד, לבוב תר"י. ענסכברג תרכ"א. המכוא בלי הפירושים בדפוס
לבוב תרי"ח ותרכ"ה⁶⁾. 16. וב夸דרת הביאורים עץ יוסף וענף יוסף, הפירושים
בלוי המכוא בבחמת⁷⁾ של ר' לפטיא תרי"ז וכל הדפוסים⁸⁾.

30) משען מים, פ"י לר' צמח בר' שמואל הלוי לנדר. וילנא תקס"א⁸⁾.

31) עין יוסף ענף יוסף ודי יוסף, שני ביאורים ומראה מקומות לר'
חנן זונDEL ב"ר יוסף, ואראשא תללו⁹⁾.

איכה רביה

[ועין ערך מדרש רביה על המש מגילות].

32) יפה ענף, פירוש לר' שמואל יפה אשכנזי.²⁾ פפ"א תנ"ו, מקוצר
בhashmatת כמה דברים במדרשי רביה דפוס פפ"א תמס"ה ואח"כ בכל דפוסי המדרש
עם פ"י ידי משה ועין ערך ידי משה.

1) שמעתי אומרים שרוב האיקסים פלאוין של עין יעקב הזה נאחזו ונשרפו ע"י החנזור
ברוסיא בשנת החירות היא שנת ח'ר'ית לפ"ק.

2) מדרש אגדת בראשית נדפס בשלהמאות בס' שתוי יודת לר' מנהם די לוזאננו ובבחמת⁹⁾
של ר' צד ובסכל הדפוסים האחרים חסר כמעט כל הפרשה כ"ח וסוף פרשה ל"א (פרשת עקדת)
נכלה בחסר מוחמת צנזר המשוחחים.

2) מאמרי מדרש רביה על התורה וחמש מגילות אשר הם שקוויות בתוך תלמוד ירושלמי
מכוארים ג"כ בס' יפה מראה על אגדות ירושלמי להמחבר וויניציאה שי". עם פירושים של
המושגיא לאור ר' יהיאל מיכל גלוגא ברלין תפ"ה. עם חדשני ר' אברם העלון בעל ודע
אברהם ולקוטים מרבו בעל כבוד חכמים ר' שמעון ווילף בן יעקב. אמצעי תפ"ז.

אסתר רבה

[ועין ערך מדרש רבה על חמוץ מגילות.]

83) יפה ענף, פירוש לר' שטואל יפה אשכני^ו, פפ"א תנ"ג, מקוצר בהשمتת כמה דברים במדרשו ורבה דפוס פפ"א תס"ה ואח"כ בכל דפוס המדרשו עם פ"י ידי משה ועיין ערך ידי משה.

בראשית רבה

[ועין ערך מדרש רבה על התורה.]

ו) אב"א, עין מעדרני מלך.

ו) אור השכל, עין מעדרני מלך.

84) הגהות על פרשיות הראשונות של סדר בראשית ועד פ"י ג' לר' יעקב עמדן ויעב"ץ ולר' יששכר בערו אדלער מפפ"ט ולהחכם דוקטור טרכינר בר' שלמה קריינער החוטזיא לאור. פפ"א תרי"ד^ט. והחותזיא לאור התחליל ולא גמר^ו.

85) יפה תאר, פירוש נדול לר' שטואל יפה אשכני^ו, וויניציאה שנ"ז, פראג תמ"ט, פיורדא תנ"ב.

86) מעדרני מלך, פ"י לר' אברהם בן אשר ונקרא ג' אב"א ונדף בשער הספר בשם אור השכל עם פירוש המיווחם לריש"ז, וויניציאה שנ"ז.

87) נזר הקדש, פירוש נדול לר' יהיאל מיכאל בן עוזיאל מגלוגנא, יעסנץ' תע"ט.

88) פירוש המיווחם^ו לריש"ז, נדף עם פ"י מעדרני מלך או אב"א בשם אור השכל ע"ז ר' אברהם בן אשר^ט וויניציאה שנ"ז, ועם פ"י מתנות כהונה ושרар פירושים לבוב שטעתטן תר"ך. ברלין תרכ"ו.^ט לבוב תרכ"ט.

89) פירוש על פרשיות הראשונות של סדר בראשית ועד פ"ג' מאת החכם נ' בונט^ט וזהו ר' ידעה בדורשי עם ההגות הנ"ל, פפ"ט תרי"ד^ט.

^ו) עיין הקדמה יעב"ץ לפ"י על מס' אבות הנקרא עז' אבות ודברי החכם יהיאל מתחיה צוינץ' מקריאה במכחוב עתי "עברי אנכני" שנת תרל"ז.

^ט) הרב החוטזיא לאור אומר בהקדמת הספר שראה שרש"י היה לו סדר אחר בתחלת המדריש הזה במקצת מאמריהם שהם מוחופכים ואיין מוסודים בסדר ספרינו גם מצא ברבה כי"ז ישן כסדר רישי ותפס הוא ג"כ הסדר והוא של רישי' ונמושך אחריו לפ"י שאחר העיון נראת שהסדר האמתי הוא סדר רישי'. והמודופים האחרונים עיבתו את הסדר זהה וחדפסו בדרך כל הארץ והשחיתו דרכו של רישי'.

^ט) הוא חיבור פירושים על מ"ר על התורה ועל שה"ש, ספר פסיקתא רבתי פרקי דרא' מדרש תהילים ותנחים וنمצאים כולם אוอาทיה הלקים מהם בפארמא המכוברג פריש רומא ולונדון. עיין ס' של החכם ר' יטיל צוינץ נ' הנקרא צור געשיכטע צד 467.

40) רחובות עיר, ביאור רחוב על המדרש רכה זהה רחוב השני יכונה תולדות העולם מכאר מאמר אלה תולדות השמים והארץ עד והשקה את כל פני הארץ מאת ר' משה שלמה זלמן הלוי, ושם המפרש נרשם בסוף הספרו, *יאחאניסבורג תרי"ג*⁴.

בריתא דלאב מדות

41) מדרש תנאים, ח"ב, מאת ר' זאב ואלאן בן ר' ישראלי איסר איינחהאן מהורדנה, וזה הוא פ"י על פרקי ר' אלעוזו וילנא תקצ"ט⁴.

42) מшиб דבר, ביאור חדש על הבריתא דלאב מדות מאת החכם יעקב רייפמאן, וויען תרכז⁸.

43) נתיבות עולם, חווישים וביאורים מאת צבי הירש קאצינעלינבויגין מווילנא, וילנא תקפ"ב⁸, מהדורא ב' בתוספת מרובה וילנא תר"ט⁸.

44) חדשניים וחספות, לפ"י הנ"ל בס' הנ"ל מהדורא ב' מאת ר' שמואל שטראשון זל.

45) חדשניים חספות והערות לפ"י הנ"ל בס' הנ"ל מהדורא ב' מאת ר' מתתיהו שטראשון ני'.

בריתא דמלاكت המשכן

46) הגהות וקצת ביאור מאת אייזק שייר מפדר"ט, אופיבאך תקס"ב⁸.

47) ענפי יהודה, פ"י על ס' זהזיר לס' שמות מאת החסיד ר' ישראלי מאיר פריעמאן, בס' תזכוח מרכ' פ"ב ע"א ואילך נמצאת בריתא דמלاكت המשכן עם פ"י, לפסיא תרל"ג⁸.

בריתא דר' פנחס בן יאיר

או

מדרש תדרש א

48) הגהות והערות מאת ר' בעער אדלעד זל' ומאת החכם ר' רפאל קירכאים ני', בכתט"ד של' ח"ג. לפסיא תרטז⁸.

זהזיר לספר שמות

49) ענפי יהודה, פירוש מהחסיד ר' ישראלי מאיר פריעמאן, לפסיא תרל"ג⁸, וספר זהזיר מורכב מן מאמרי המדרשים היישנים כתו מכילתא תנחותם וכיו'.

ויקרא רביה

[ועין ערך מדרש רביה על התורה]

50) יפה תאר לך שמואל יפה אשכנזי. קוישט' ת"ח, זולצבאך תע"ד,
וילחרטשדרארף תמ"ח.

ילקוט שמעוני

51) ברית אברהם, פירוש מלוקט מפיירושי התלמוד והמדרשים מאת ר' אברם גדריה תושב ירושלים. ליווננו ת"י, ועין פ" שמן רענן והיכל רענן.
 52) גדויל צבי רבא, פ"י על הילקוט שמעוני ס' ויקרא מאה צבי הירש בן חיים מפלונץק, נאווי דוואחר תקס"ד.
 53) הגדות ר' מאיר בן שמואל בן בגין בנסחת בספרו אותן אמרת, שאلونקי שכ"ה^⁹.

54) זית רענן, פירוש לך אברם אכלי, ב"ר חיים גומכינר מקאליש בעל מגן אברם, דעסוי תס"ה, ווינשטייה תק"ג, עם הילקוט ואראשא תרל"ז, בלא מקום ופרט הדפוס ואבל יהאניסבורג עם פנים ועם פ" שמן רענן והיכל רענן^⁸, ועל יהושע שופטים ושמואל עם פנים ועם פ" הנ"ל בל' מקום הדפוס ואבל קעניגסבערגן תרכ"ז^⁹.

55) שמן רענן והיכל רענן,^¹ פירושים מלוקטים ומסודרים עפ"י הפי' ברית אברהם מאה ר' יהושע בגין ר' שלום יהודה קרייעדנעניאahan איש טיקטני אב"ד דקלאנא, ט' חלקים בל' מקום ופרט הדפוס ואבל יהאניסבורג^⁹. הערכה, להיות כי בעל הילקוט העתיק מהמדרשים הנודעים ימצע הקורא פירושים לילקוט במדרשים אשר לקט ממן החלקתו.

מנגת תענית

56) הגדות וביאור מאה ר' יעקב עמדן ויעב"ז, נדפס עם סדרolle רביה וזוטא. המבורג תק"ז^⁹.

57) פירוש מהרא"ה, מלוקט מבבלי וירושלמי ופי' רשי ותוספות מאה ר' אברם חליי מקראקא, אמשט' תי"ט^⁹. ברלין תצ"ד^⁹. הוראנא תקס"ג

^¹) בשנת התורה יצאו לאיר בקעניגסבערג ב' הפירושים האלו על ילקוט יהושע שופטים ושמואל בשם ר' יואל דובער בר' מאיר כהן מווילאיון והסכימים עליו הרב"ד דווילנא והרבנים בקעניגסבערג ובסווואלק ונכוו אותו בשמו בהסכמהותיהם — ועתה מי הוא המחבר? בשער הילקוט הנדפס ע"י ר' קרייעדנעניאahan נרשם מאי יהושע וכו' ועל הצעותיו וכו' ולא זכר שמו של ר' דובער מווילאיון אשר פירושיו מסכימים עם הפירושים של המוציא לאור ר' קרייעדנעניאahan.

⁴. בלי מקום הדפוס ובלי ספק לבוב כי הפסים עליו ר' מרדכי זאב איטינגן
בעל מפרשי הים, תר"ח⁸, בלי מקום ופרט הדפוס עם מגלת אנטויוקוס ואטנס
קעניגסבערטן⁹, ווארשא תר"לט⁰.

מדרש חזית

[ועין ערך מדרש רבה על חמץ מגלה]

57) יפה קול, פירוש לר' שמואל יפה אשכני, אומיר תצ"ט.

58) ענף יוסף וענץ יוסף, שני ביאורים לר' חנן זונדר בער' יוסף, ווילנא
והוראדנה תקצ"ד⁴.

59) קצור יפה תואר¹ לר' שמואל יפה אשכני, דפוס ראשון במדרש
רבה דפוס פפ"א תס"ה ואח"ב בכל דפוסי מדרש רבה עם פ"י ידי משה ועיין
ערך ידי משה.

מדרש כונן

60) נטעי נעמנים, ענף ראשון כולל צרור הכם ג' ובחונן הזהב
פירושים והערות למדרש כונן מאות ר' חיים יעקב סלוצקי מוילנא, ווילנא
תקצ"ז⁴.

מדרש משלי

61) הגהות ר' מאיר בן שמואל בן באן בנשط בספרו אות אמת, שאלונייק
שכ"ה⁴.

62) רודע אברהם, ביאור מאות ר' אברהם בן אריה יהודה ליב שיק, ווילנא
והוראדנה תקצ"ג⁸.

63) פירוש נחמן על כל המלות מאות חכם אחד, לבוב תר"י⁰.

64) פירוש קצר לר' יעקב ביר נפתלי הרץ מבראד, לבוב תקס"ח⁰.

65) פירוש קצר² לר' יצחק בער' שמשון כ"ז, נדפס בתוך המדרש

¹) הקצור זהה מולocket מן פירושיו המאמרים הנמצאים מפוזרים במדרשים אחרים מוחין
למדרש חזית ואשר פירש המחבר ביפה תאר והמלקט לא ראה פ"י יפה קול הנדרפס
תצע"ט אחר זמן התוצאה הריאונה של קצר יפה תאר.

²) על אידות המפרש זהה עיין מבוא למדרש תחלים מאות ר' אהרן משה פדרוואה. שער
הספר של דפוס ראשון בפראג הייך מאר בזוח"ל: מדרש שוחר טוב מדרש תחלים משלי
רבתה עם מדרש שמואל ורבתא מוגדים עם עיין רב כיר הי' התובה עלינו מפי ספרדים וסופרים.
אם ספרם (כאות אמת) וילקוט ווילן ספר גויל כתוב יישן גישן. אם ספריהם הי' הגאון
מהר"ר יצחק בר שחישן כ"ז ול הוא שם עין שבלו חז עליין איין חיקר ותיקן את כל גם
לפעמים במלות קוצרות ייעד פירוי או זולת זה באיזה דבר מוחודש וכי לציין שני חזאי
לבנה וביניהם המכוקש המהדורש על איזה תיבה או עין וכו'.

פראג שע"ג, למטה מהמדרש אמשט' ת"ז, לבוב תר"כ א⁸, שטעטטיין תרכ"א⁹, ווארשא תרל"ד⁸.

מדרש רביה על התורה

[ויעין ערך בראשית רביה שמות רביה ויקרא ונח]

- 66) אמריו יושר, פ"י להרב ר' יודאל הרצפהyi אב"ד בפס, ברלין תרכ"ז⁴.
- 67) אסיפות אמרים, פרוש מלוקט מן פרושי גדויל המפרשיות מאת הרש ר' שבתי מראשקב אשר כתב אותו סביב למדרשו ונדפס ע"י ר' צבי הירש דוד רוביינשטיין בדפוס מ"ד מהלבתק"ע, ואראשא תר"ז ותרל"ד, לבוב תר"ט, כ"א, כ"ד, כ"ט, יווענפאט תר. 000, וכל הרפוזים.⁸
- 68) אשר הנחלים, פ"י גדויל לר' אברהם בן ר' אריה יהודה ליב שיק, וילנא תר"ג — תר"ה² וכן בתמונת⁸.
- 69) ביאור הריחס והוא ר' יחזקאל פייזל מניד מישרים בוילנא מהבר תולדות ר' שלמה זלמן מולאוזין בשם תולדות אדם, מת בשיכת טובה כ"ד שבת תקצ"ג, נדפס בט"ר עם פ"י מהרו"ז.
- 70) בתי כהונת, ביאור מספיק על המדרש רביה מאת ר' יואל דוב בער ב"ר מאיר הכהן, ח"א על ס' בראשית ושמות בל' פנים המדרש. וילנא תרל"א.
- 71) גליון, ומראה מקומות ופתח העניינים מאת המגיה ר' נפתלי הירש ב"ר שמשון לנג לוייא¹) חדtan אנשי הנולדה מויניא, נדפס בט"ר דפוס פפ"א תנ"ב עם פ"י מתנות כהונת.
- 72) גשמי הטל, מאת מאיר ב"ר משה רוזנטהאיל, ח"א רעדעלהיים תר"ז וח"ב קראטאסין תר"ט⁸, ואינו בשלימות כ"א מן ס' במדרכ' פ"ח עד תומו.
- 73) הగחות ותיקונים לר' יששכר ב"ר יהודה באך במדרשי רביה עם פ"י אמריו יושר, ברלין תרכ"ז⁴.
- 74) הגחות הורד' והוא הרב הבקי ר' דוד לורייא מכוחאכ' ישן, בט"ר עם פ"י אשד הנחלים ועם פ"י מהרו"ז.
- 75) הנחות הריחס והוא ר' יעקב משה ננד הגאון ר' אליהו מווילנא, בט"ר עם פ"י אשד הנחלים.
- 76) הגחות רמ"ג והבלשן ד"ר ר' משה גריינוואלדי עפ"י כ"י פריש, במכח עתי מחקר להרב אלכערט שטערן שנה א' היא שנת 1877 צד 223 ואילך, בודאפעטט,⁸

¹) שם מקום סמוך לויניא.

- 77) הנחות הרש"ש והוא ר' שמואל שטראשן ז"ל אביו של ר' מתייהו שטראשן ני"ז, במד"ר עם פ"י אשר הנקלים ועם פ"י מהוז"ו.
- 78) הנחות חד"א הוא ר' חיים יוסף דור איזלאי בספרו הכר לאדן מדף קל ע"א עד דף קט"ה ע"א, ליוורנו תקמ"א +⁴.
- 79) הנחות ר' יהודה גדרלאא, במד"ר דפוס שאולוניקי שנ"ר.
- 80) הנחות ר' מאיר בן שמואל בן באן בשנת בספרו אותן אמרת שאולוניקי שכ"ה ⁴.
- 81) העורות מאת ר' בהאק במד"ר עם פ"י מהוז"ו.
- 82) זרע אברהם, פירוש לר' אברהם העליין בר' יעקב משה העליין בעל ידי משה על ס' בראשית ותחלת ס' שמות, נדפס ראשוונה במד"ר דפוס אמשט' תפ"ה ואח"ב בכל דפוסי מד"ר עם פ"י ידי משה ויעין ערך ידי משה.
- 83) ידי משה, פירוש לר' יעקב משה בר' אברהם העליין אשכנזי נכר ריש"ל, דפוס ראשון במד"ר דפוס פפ"א תפ"ה, תע"א, תצ"ב, אמשט' תפ"ה, בחזאה הוא דפוס אמשט' נרשמו בצד הדפי ג"כ סימני הדפסן של דפוס וויניציאה אשר השתמשו בו וביבט-גנפריהם ולא מנאו את הפרשיות כ"א את הדפיין, תקל"ז, ולצבראך תפ"ז, לבוב . . . שטעטין תר"ך, ברלין תרכ"ו ⁴, לכוב תרכ"ט.
- 84) משנת רבוי אליעזר, פירוש לר' אליעזר מפינשכוב חתן אחות חמחרב ידי משה, נדפס ראשוונה במד"ר דפוס אמשט' תפ"ה ואח"ב בכל דפוסי מדרש רביה עם פ"י ידי משה.

- 85) מתנות כהונה^۱ פירוש לר' יששכר בער בן נפתלי משערשין הכהן, קראקא שם^۲, היין מס' בראשית שאולוניקי שנ"ד, קראקא^۳ שם^۴, פרangan שפ"ד, אמשט' ת"א, ווילטהורסרויף תל"ג, פפ"א תנ"ב, לפסיא תרכ"ה ⁸, ובכל דפוסי מד"ר עם פ"י אסיפות אמרים בתמונת^۵ ועם פ"י ידי משה בתמונת פאליא.

^۱) בפירוש זהה נמצאו ג"כ פירושים אשר שמע המחבר אוותם בוינויא מפי גברא רבא הנגיד המופרנס ר' שמשון וירתהיים או ר' שמשון וויען, יוישathi כי^۶ מתוותו של האיש הנגיד הזה.

^۲) המחבר השלים את פירושו במתודורא בתרא יומם ג' שלשים לחדרש אב שנת שמ"ד כמו שבhab בסוף המדרש על חמץ מגלוות ונשempo דבורי בדפוסים האחוריים וגם פירושו מתנות כהונה איבנו נמצא בשליכותו כ"א בדפוסים הראשוניים והישנים.

^۳) המדרסים דפוס כי בקריאקה ר' יצחק בן אהרן מפרוטטיין מעיד ומודיע שהנحوות הנוסחאות הישנות על מקום אחד ספר שמות ואח"כ בא אליו כל המחבר שיתקן יידפים מוד פנים המדרש עפ"י הנחותיו וכן עשה. בשער הספר הפרט של דפוס כי בקריאקה הוא שם"ח אבל המדרש על התורה נשלה ט"ז יומם לחדרס כסליו ועל חמץ מגלוות בריח שבט שנת שמ"ט. ועוד עיר שהפרק יבא מנחם משיחי לעיר מושביך הוא בל' ספק ברמייה.

86) נבחר מפנינים, ביאור בקצרה נבחר מהיבור הנadol ענף יוסף וען יוסף ע"י המפרש בעצמו ר' חנוך זונDEL ב"ר יוסף, במ"ר עם פ"י אמריו יושר ברלין תרכ"ו.⁴

87) נחמד לمرאה, פ"י לר' שלמה שלם, במ"ר דפוס אמשט' תקל"ז.

88) עץ יוסף ענף יוסף ויד יוסף, שני ביאורים ומראה מקומות לר' חנוך זונDEL ב"ר יוסף, ואරשא תרכ"ז, הוצאה שנייה עם פ"י מתנות כהונה ואראשא תרל"ד ועין פ"י נבחר מפנינים חנ"ל, המפרש חלק את פרשיות המדרשים בכל חמדושים אשר באר אותם לנתחים קתנים ורשותם אותם באותיות א"ב, ודפוס ראשון של עץ יוסף בווארשא הוא יותר מדויק בפנים ובפרושים מההוצאה היבר.

89) פירוש מהרו"ז הוא ר' זאב וואלף ב"ר ישראל איסר א"ינהארן, ווילנא תרי"ח.⁸

90) פירוש עפ"י הדקדוק מאת ר' זלמן הענא, במ"ר עם פ"י נחמד לмерאה, אמשט' תקל"ז.

91) קצר יפה תאר לר' שטואל יפה אשכניו, דפוס ראשון במ"ר דפוס פפ"א תס"ה ואח"כ בכל דפוסי מדרש רביה עם פ"י ידי משה ועין ערך ידי משה, והפי' הקצר הזה על ס' במדבר ודברים מלוקט מן פירושי המתאים הנמצאים מפוזרים במ"ר על בראשית שמות ויקרא כי יפה תאר גדול לא נרפס מעולם על במדבר ודברים.

מדרש רביה על חמיש מגילות

[עיין ערך איך רביה אסתה רביה מדרש חזית קהלה רביה ורות רביה]

92) גליון ומראה מקומות ומפתח העניים מאת המניה ר' נפתלי הירוש ב"ר שטמשין לנג ליזא חד מן אנשי הנולח מוינא, נדפס במ"ר דפוס פפ"א, תנ"ב.

93) הגרות ותיקונים לר' יששכר ב"ר יהודה באר במ"ר עם פ"י אמריו יושר, ברלין תרכ"ו.⁴

94) הגרות חד"א הוא ר' חיים יוסף רוד איזלאי בספרו בכיר לאדן מדרך קמ"ה ע"א עד דף קמ"ט ע"א, ליוורנו תקס"א.⁴

95) הגרות ר' מאיר בן שטואל בן באן בנסחת בספרו אות אמת, שאלוניקי שכ"ח.⁴

96) זרע אברהם, פ"י לר' אברהם העליין ב"ר יעקב משה העליין בעל ידי משה על שה"ש רות קהלה ואסתה רביה, נדפס ראיונה במ"ר דפוס אמשט' תפ"ה ואח"כ בכל דפוסי מ"ר עם פ"י ידי משה.

- 97) ידי משה, פ"י על שה"ש וקhalbת לר' יעקב משה ב"ד אברהם העליין אשכנו ננד ריש"ל, נדפס בדפוסי מ"ר על התורה עם פ"י המחבר.
- 98) משנת רבוי אליעזר, פירוש לר' אליעזר מפינשוב חתן אחות המחבר ידי משה, נדפס ראשונה במ"ר דפוס אמשט' תפ"ה ואח"כ בכל דפוסי מ"ר עם פ"י ידי משה.
- 99) מתנות כהונה, פירוש לר' יששכר בער בן ר' נפתלי משענברשין הכהן נדפס בכל דפוסי מ"ר על התורה עם פ"י המחבר.
- 100) עז' יוסף ענף יוסף ויד יוסף, שני ביאורים ומראה מקומות לר' חנוך זונDEL ב"ר יוסף, נדפס עם מדרש רכח על התורה בווארשה תרכ"ז ותרל"ד, וכגדפוסים הראשונים בוילנא והוRADנא חסר מראה מקומות הנקרא יד יוסף.
- 101) קוצר יפה תאר לר' שמואל יפה אשכני, נדפס ראשונה במ"ר דפוס פפ"א תפ"ה ואח"כ בכל דפוסי מ"ר עם פ"י ידי משה וע"ז ערך ידי משה, והפי' הקצר הזה מלוקט מן פירושי המאמרים הנמצאים מפוזרים במ"ר על בראשית שמות ויקרא ואשר פריש אותם שם המחברו.
- הערה, הרבה אמרי מ"ר על התורה וח"ט הם שקוועים בתלמוד ירושלמי ומפורשים כב' יפה מראה לר' שמואל יפה אשכני ובם' כבוד חכמים לר' שמעון ואלאן בן יעקב ובמפרשי היירושלמי.
-

מדרש שוחר טוב

או

מדרש תהילים

- 102) ביאור ח"ם מאת ר' אהרן משה פאדרוא מקארלין, ואראשא תרכ"ה והפרט דר"שוו י"י ועוז' אינו מכובן וצורך להיות וועז' מלא וא"ז.
- 103) הנקודות ר' מאיר בן שמואל בן באן בשנת ספרו אותן אמרת.
- שאלונייק שכ"ה⁴.
- 104) הנקודות מאת צבי הכהן שעירשאוסקי מפינסק, בסוף מדרש תהילים עם ביאור ח"ם.
- 105) הערות מאת ר' אליעזר משה הלווי הורוויז אב"ד דפינסק, בסוף מדרש תהילים עם ביאור ח"ם.
- 106) יבקש רצון, פ"י לר' אפרים הלווי הורוויז אב"ד דפאלטשען, נדפס על ט"א מזטוריים לבוב תרי"א⁴.
- 107) לשון הזהב, בו ביאורי מאמרי רוז'ל מדרש תהילים עד מזמור ק"ט לר' ידעיה ב"ד אברהם בדרשי, ווינציגאַה שנ"ט⁴.

108) פירוש הא"ב לר' מתחיה היזחורי, נדפס לראשונה דפוס קדמון וישן
מאד בלי' מקום ופרט הדרום, ואח"כ בסוף כל מדרשי שוחר טוב כמו שנדרפס
בוויניציאה ש"ו.

109) פירוש נחמד על כל המלות מאות חכם אחר. לבוב תר"י⁸.

110) פירוש קצר לר' יצחק בר' שמשון כ"ז, נדפס בתוך המדרש פראג
שע"ג. למטה מהמדרש אמיטט' ת"ז. ואරשא תרל"ג תרל"ח⁸. לבוב
ועין ערך מדרש משלי.

111) תוספותバイורים והגהות הרמ"ג מאת ר' מרדכי גימפעל אב"ד
דרראוזונאי, נדפס עם ביאור הר"ם וורשא תרכ"ה⁸.

מדרש שמואל

112) הגהות וביאורים להרב ר' דוד לורייא מבוחאך ישן ור"ל עם פי
לר' יעקב מבראדר. וארשא תר"יא⁸.

113) הגהות ר' מאיר בן שמואל בן באן בשנת בספריו אותן אמת. שאולוניקי
שב"ח⁴.

114) עין יוסף ענף יוסף ויד יוסף, שני באורים ומראה מקומות לר'
חנוך זונדל בר' יוסף. שטעתטען תר"ד⁴.

115) פירוש נחמד על כל המלות מאות חכם אחר. לבוב תר"י⁸.

116) פירוש קצר לר' יצחק בר' שמשון כ"ז. נדפס בתוך המדרש פראג
שע"ג. למטה מהמדרש אמיטט' ת"ז. לבוב תרכ"א⁸. וארשא תרל"ד⁸.

117) פ"י קצר שליקת ר' יעקב טבראדי לבוב תקמ"ח⁸. עם הגהות
ד"ל וארשא תר"יא⁸.

מדרש תדשא

עין בריתא דר' פנחס בן יאיר.

מדרש תהילים

עין מדרש שוחר טוב.

מכילתא

118) אגרת החופה, הגהות להגןון ר' אליהו וילנא אשר היו בידי ר"ל
הוא ר' דוד לורייא מבוחאך ישן. וזמן ומקום הדרום לא נודעו לי וככל ספק

- נדפס אחר תר"ד שנת הדפסת הגהות איפת צדק, ועיין ס' עליות אליו תולדות הגאון זל' חלק עליית קיר אות יז.
- (119) איפת צדק, הגהות המיחסות להגאון ר' אליהו וילנא, במכילתא דפוס וילנא תר"ד עפ"י כ"י הנמצא במולאט.
- (120) ברורי המדות ומצוי המדרות, פירוש לר' יצחק אליו לנדא, וילנא תר"ד ולא תר"ט כמו שנרשם בהקדמת מאיר עין.
- (121) הגהות וקצת פירושים לר' סוליטמן ז' אוחנה ועיין ספרינו, בפ" שבות יהודה לר' יהודה נג'אר.
- (122) הגהות ר' מאיר בן שמואל בן באן בנסחת בספרו אות אמת שלאנקי שכ"ה⁴.
- (123) העזרות לר' שמושון בלבד בעל שבילי עולם, בהעתקת תולדות רשי' מאת החכם ריט' ל צונז ני' דף מ"א . לבוב ת"ד⁸, ואראשא תרכ"ב⁸.
- (124) זה ינחמנו, פ"י לר' משה בר' שמעון פראנקופרט, אמשט' תע"ב.
- (125) מאיר עין, הגהות ופי' ומכוא גדור מאת ר' מאיר איש שלום ופערידמאן, רב בכחט' דווינה, ווינה תר"ל⁸, והוזאה מדוייקת מאיר.
- (126) מדרות סופרים, פ"י ומכוा גדור מאת ר' אייזק הירש וויס, רב בכחט' דווינה, ווינה תרכ"ה⁸.
- (127) משמרות כהונה, חדשות לר' אברום בן יצחק יצחקי, ליוורנו תרכ"ב.
- (128) ספרי חיים, פירושים לקצת ממגילתין לר' חיים כסמי בן דورو של הרשב"ץ, מובאים בפ"י שבות יהודה.
- (129) שבות יהודה, פ"י לר' יהודה נג'אר, ליוורנו תקס"א.

סדר עולם רביה וזוטא

- (130) ביאור והגהות להגאון ר' אליהו וילנא, שקלאוב, תקס"א⁸, ואראשא, תרכ"ב⁸, ובפ"י עץ יוסף.
- (131) ביאור והגהות מאת ר' יעקב עדין ויעב"ץ, נדפס עם מנלה תענית, המבורג תקי'ז⁸.
- (132) מאמר על סדר עולם רביה לחכם ר' יוסף פרישט במכח עתי שלו הנזכר "אָרִיאַנְט" משנה 1846 עמוד 547 ואילך, לפס' א⁴.
- (133) פירוש והעתקת סדר עולם רביה וזוטא בלשון רומי מאת החכם הנוצרי יוחנן מאיר, אמשט' 1699⁴.
- (134) מסך יהודא, פ"י לסדר עולם זוטא מאת ר' יהודא ליב בר' מנחם דין דקראטשין, עם מנלה תענית ואראשא תע"ט ותרל"ד⁸.

135) עץ יוסף ענף יוסף ויד יוסף, שני ביאורים ומראה מקומה לר' חנוך זונDEL ב"ר יוסף, ווילנא תרכ"ה⁸.

ספרא

- 136) הגדות מהרי"ד מהרב ר' יעקב דוד אב"ד דוישנראד בן ר' ישראל איסר עם פ"י ר"ש משאנ"ז, ואראשא תרכ"ו⁴.
- 137) הגדות מספר חסיד ורב מחכמי א"י, העתקו ע"י ר' בנימין טומאל ונדרטו בסוף ס' תמת ישרים, ווינציאיה שפ"ב.
- 138) הגדות ר' מאיר בן שטואל בן באן בנסת בספריו אותן שאלנייק שכ"ה⁴.
- 139) התורה והמצווה, פ"י להרב ר' מאיר לבוש מלכים, באקארעשטטר ב' 4, עם ס' ויקרא ב"ח ואראשא תרלה⁸.
- 140) לקריטים מפי רביינו היל הנמצא בכ"י פה ווינה בעקב ספרי המלך י"ה, בם ברית אברם על הילוקוט שמעוני.
- 141) מסורת התלמוד, הערות ותראה מקומות בשני תלמידים ובתוספות וברשותם וחילופי הנוסחות שבין הספרא לשאר ספרים המכילים אותן מאת ר' אייזק הירש ווייס, רב בבחמד"ד דוינא, עם פ"י הראב"ד, ווינה תרכ"ב⁴.
- 142) משמרות כהונת חורשים לר' אברם בן יצחק יצחקי, ליוורנו תרכ"ב.
- 143) עזרות כהנים ותוספות העזרה, פ"י צבי בן ר' נפתלי רפאפורט, ח"א על פ' ויקרא ווילנא תרכ"ה⁴, ח"ב על פ' צו זטאמיר תרכ"ב⁴.
- 144) עשירית האיפה, פ"י גדוול לר' יצחק אייזק יהודה יהיאל, לבוב תרכ"ח.
- 145) פירוש הראב"ד,⁴ יצא לאור עם מבוא גדוול ע"י ר' אייזק הירש וויס רב בבחמד"ד דוינא, ווינה תרכ"ב⁴, וליקוטים מהפ"ה זהה נמצאו בפי קרבן אהרן על הספרא ובפ"י ברית אברם על הילוקוט שמעוני.⁸

⁴⁾ בעל שפתו ישנים רשם בספריו דפוס קומשת' והחכמים רושמו בספרים לבית ישראל לא רצו להאמין בדברים זהה עד שכא החכם דילא טורי זל' רב ומורה בהbam"ד בפראודואה וכתב במכחטי עתי "בן חנניה" משנת 1861 צד 109 שיש אותו כי עליים מהפירש הזה, שערו הוא בזהה: זה ספר תורה כהניט הנקרה ספרא ספרא דבי רב עם פירוש הראב"ד צצ"ל, ואחדוכ נדפס החരיו הזה: בעזרת אל אדוני האדונים, אפריש דת כלל ופרט בכינויים, מגד חקל וצד החנוך במכחטי, אשר נתן לישראל לפניו. הפלימה הקרצה האתנית עתה לבית המדרש הגדול של אחינו ב"י במלכות הגר בקריות בודאפעט והחכם צעריך לימיום ושיש בחכימות הפורטיסדור ד"ר דוד קיילמאן נג' מוראה בבחמד"ד הנ"ל כתוב לי שהפני הולך ומגיע עד דף י"ט ע"ב שורה כי מלמעלה המתחלת במלה "לשלמו" בנדפס בוונה ושיש בו הרבה שינויים וקרים ונוסחות מדויקות ומצעדי שחשניות בדף א' אשר העתק ל' החכם הנ"ל מסכימים כמעט עם פ"י הראב"ד על יוג מודות דר' ישמעאל הנדרט בס' לשון הכלמים ליוורנו תקמ"א אשר לא ראה הראה ראה⁹ המוציא לאור פ"י הראב"ד בוונה. ועין המזכיר להחכם מש"ש שנה ו' צד 78.

⁸⁾ ערך גדוול פ"י בון בעי, שס ע"י הספרא המזינה בפראודואה בכת' ע"י מה שכתבה היראטה במת' החදש של איגערער, 31/3.

- 146) פירוש ר' ש' משאנן^ז, יצא לאור ע"ר ר' יעקב דור אב"ד דוישנראד ר' ישאל איסר, ואראשא תרכ"ו^ט.
- 147) קרבן אהרן, פ"ג נROLL לר' אהרן ז' חיים, וויניציאה שם"ט, דעתו תק"ב.
- 148) ראשית בכורים, פירושים לר' בצלאל בן ר' ישאל הכהן, וילנא תרכ"ט.

ספריו

- 149) אהלי יהודה, פ"י לר' יהודה נגאר, ליווננו תקפ"ג.
- 150) הנחות וביאורים מחכם קרטון ספרדי^ט בסוף ספרי עם הנחות ר' אליהו ווילנא, וכמה הנחות מהחכם זהה נמצאו ג"כ בפי זרע אברהם.
- 151) הנחות והערות מאת הרב ר' יוסף שאל נאמחהאנזאגן ז"ל בסוף ספרי דפוס לבוב תרכ"ז.
- 152) הנחות מהגאון ר' אליהו וילנא, עם פנים הספר, וילנא תרכ"ט.
- 153) הנחות ר' מאיר בן שטואל בן באן בנסת בספרו אותן אמת, שאלני שבח^ט.
- 154) הנחות לר' שמישון בעל שבילי עולם, בהעתיקת תלדותו רשי"י מאת החכם ריט"ל צונץ ני" דף ט' וט"א, לבוב תר"ט, ואראשא תרכ"ב^ט.
- 155) הערות למחכם ר' שלמה באכער במכתב עתי ישرون לטהוריק שנת תרי"ז מדע 98 עד צד 101. לבוב 1856^ט.
- 156) זרע אברהם, ביאור ופי"ס מספיק רחבי ומלא על כל נdotio מאת ר' אברהם יקוטיאל ולטן ליכטנטשטיין, ח"א דיחרנוקרטת תקע"א וח"ב וראדויל תק"פ, ובגלין הדרים הנחות טר' סולימאן ז' אותן אותנא.
- 157) לקוטים מפי"ר הראב"ד מובאים בפי"ס פרי דבר רב והנחות וביאורים מחכם קרטון ספרדי הוא ר' סולימאן ז' אוחנה.
- 158) לקוטים מפי"ר חבר הקני לר' חיים חביבה מובאים בפי' ברית אברהם על הילוקוט שמעוני.
- 159) לקוטים מפי"ר אליעזר ז' יעקב נחום טובאים בפי' ספרי דבר רב.
- 160) לקוטים מפי"ר רבינו הלל טובאים בפי' ברית אברהם על הילוקוט שמעוני ובפי"ר מאיר עין לר' מאיר פריעידמאן.

^ט חכם קרטון זהה הוא ר' סולימאן ז' אוחנה והוא אחר המובה בפי' ספרי דבר רב כי כי אפרושים האלה מוסכימים יחת, ור' סולימאן מביא לרוב פ"י הראב"ד וכמונו חדין שריבינו הלל המפרש העתיק במעט כל פ"י הראב"ד מלחה במלחה ובל' ספק אכן הדוח זהה ג"כ בפירושו על ספראו כ"ז.

- 161) לקוטים מפ"ר ר' סוליטמן ז' אוחננא מובאים בפי ספרי דברי רב, ועיין הערה שלמעלה.
- 162) מאיר עין, הנחות ופי"ר לר' מאיר איש שלום וקדיעדטמאן רב בבחמת"ר דווינא, ווילנא תרכ"ד⁸.
- 163) משמרת כהונה, חדשים לר' אברהם בן יצחק, ליוורנו תרכ"ב.
- 164) ספרי דברי רב, פירוש נдол מובלעים בתוכו פ"ר הראב"ד ור' אליעזר ז' יעקב נחום ורבינו חלל ור' סוליטמן ז' אוחננא מאת הרב ר' דוד פרדרו, שאלונייקי תקנ"ט.
- 165) ראשית בכורים, פירושים לר' נצלאל בן ר' ישראל הכהן, ווילנא תרכ"ט.

פסקתא דבר כהנא.

- 166) מבוא והערות ותיקונים מאת החכם ר' שלמה באבער ני' מלכוב, המוציא לאור וראשונה הפסיקתא הנ"ל עפ"י ד' כ"י, ליק תרכ"ח⁹.
- הערה. להיות כי רוב מאמרי הפסיקתא נמצאים במדרש רבה בתנוחתם בפסיקתא רבתיה ובליקות שמעוני ימצא הקורה ג' את הפירוש עליהם בפירושי המדרשים הנ"ל.

פסקתא רבתיה

- 167) הנחות ופירוש מאת ר' זאב ואלו¹ בן ר' ישראל איסר א"ינהארן, ברעלולייא תקצ"א⁴.
- 168) זרע אפרים, כולל שני פירושים מאת הרוב ר' אפרים ולמן מרגליות בעל ס' טיב נתין, מחלף ומשנה הנrasות ומכאן העניין לאמתו וגאנט מאמר כמה מדרשים התווחים הנבעים מהפסיקתא, לבוב תרי"ג⁴, ובסוף הספר נמצאו שו"ת מנכד המחבר ר' צבי הירש הלוי איש הורוויזן

פרק דברי אליעזר

- 169) ביאור הרד"ל, הוא הרוב הבקי הנadol ר' דוד לוריא מבוחאך ישן, עם מכוא גדויל, ואורשא בישנת מה טו"ב יפ"ח ונע"ם ביאור גדויל הזה ותרי"בו.
- 170) ביאור מספיק בכל הנקומות החסרות ביאור ותיקו הנחות, ואורשא תרל"ג¹⁶, תרל"ד⁸.

¹) המפרש לא הוכיח את שמו בשער הספר אלא בראשי תיבות בסוף ההוקרמה וכותב שם שהשתמש בכמה הנחות נכונות כי של ר' אברהם בנו של הגאון ר' אליהו ווילנא זל.

170) בית הנadol, פ"י מאת ר' אברהם אהרון ב"ר שלום ברודא, לובב תרכ"ג, ל"ד⁸.

171) הגדות מהגאון ר' אליהו וילנא, בביור פרקי דר' אליעזר לרדייל.

173) מדרש תנאים, ב' חלקיים ח"א פרקי דרכ' אליעזר וח"ב ל' ב' מדרות דר"א בנו של ר' יוסי הנגלייל, עם הגדות וביאורים מאת ר' זאב ואלאך ב"ר ישראל אל איסר איינהארון, וילנא תקכ"ט⁴, וביאור פרק ו' ז' בעניין תקופות ומולדות הוא מעשה ידי חכם אחר לא נודע שמו).

קהלת רבה

[ועיין ערך מדרש רבה על המש מגילות]

174) עין יוסף וענף יוסף, שני ביאורים לר' חנוך זונדל ב"ר יוסף, וילנא והוראנא תקכ"ט⁴.

רות רבה

[ועיין ערך מדרש רבה על חמיש מגילות]

175) יפה ענף, פ"י לר' שמואל יפה אישכוזי, פפ"א תנ"ז, מקוצר בהשמדת כמה דברים במת"ד דפוס פפ"א תס"ה ואח"כ בכל דפוסי המדרש עם פ"י י"ד משיח ועין ערך י"ד משיח.

שאלות דרב אחאי גאון משבחא

176) ארבעה חירשים להחכם יעקב ריימאנן, מאמר ד' סובב על השאלות, פראג תר"ך⁸.

177) הגדות מר' דוד לורייא ורד"ל מובהקב ישן, בפ"י העמק שאלה.

178) העמק שאללה,¹ פ"י גודול לר' נפתלי צבי יהודה ב"ר יעקב ברלין מולאוזין, ב' חלקיים. וילנא תרכ"א. תרכ"ד. תרכ"ג. תרכ"ז.

179) הערות לר' שמישון בלאך בעל שבילי עולם, בחעתקת תולדות רשי' לרייטל צונין ני' דף מ"ג, לובב ת"ז⁸. ואראשא תרכ"ב⁸.

¹) המפרש השתמש בכ"י ישן נושן של השאלות אשר בא לידי בכתבו את פירושו לחיב' ויש בו שינויים ותוספות גדולות על סימן צ"א וק' ובח"ג היו בפניו אייה העתקות מכ"ז פריש והרבנה עלם מקהל פשות וככתב אשורת גדולה ישן נושן וכבר בלו גבינה מישן הנמצא בעיר גלווה פטרסבורג והוסיף השמות עפ"י כתבי יד הכל בסקפ' ח"ג.

- 180) מאמר על השאלות בלשון אשכנז מאת החכם ר' יוסף פירשיט זל במכתב עתי שלו הנקרא המורה או "אריאנט" שנת 1851⁴.
- 181) פירוש קצר וקדמון כ"י מהברו יוספ בר שאל שארו של רבינו פרץ בעל התוספות, מובא בס"ה העמק שאלת ח'ב וח'ג ובஹטמות בסוף הספר.
- 182) שאלות שלום וראשון לציון,¹ הנחות מראה מקומות ופירושים מאת הרוב ר' ישעיה ברלין הנודע לתחלה בהגהותיו לש"ס, דירנפורט תקמ"ז, ובשאלות דפוס וילנא עם פ"י העתק שאלת.
- 183) תועפות ראמ"ס ור"ת של ר' אחאי משבחאה, פ"י לר' יצחק בן ר' דוד פאדרו, שאלוניקי תקע"א.

שיר השירים הרבה

עיין מדרש חזית.

שמות הרבה

[ויעין ערך מדרש הרבה על התורה]

- 184) יפה ענף, פ"י לר' שמואל יפה אשכנזי פפ"א תנ"ו, מוקער בהשמטה כמה דברים במ"ר דפוס פפ"א תס"ה ואה"כ בכל דפוס המדרש עם פ"י ידי משה,

תנא دبي אליו רבא וזוטא²

- 185) זוקין דנורא ובעורין דasha, פ"י נдол לר' שמואל בן ר' משה היידא, פראנ כל' פרות תחת ממשלת הקיסר לעפאלטום וע"י המחוקקים בני ר' יהודא ב'ק והסכמים עליו הרוב ר' אהרן תאומים³ בן ר' משה תאומים מווינה אב"ד דורמייזא, לבוב תר"ל.⁴

¹) דברי ר' ישעיה ברלין על ס' ויקרא כשבשים הם בדפוס ראשון ומוגחים בדפוס וילנא.

²) נדפס לראשונה בוינצ'יאה שנ"ח ע"י ר' יעקב בכם' יוזיפא שורזינה כהן איש קאשטיילאן הכותב בסוף הספר שהיה לפניו ספר ישן גושן בכתב ונחתם מיר בותבו בפרטנו שנת ד' אלפים תקמ"ו ותהי האמת נעדרת מכמה תיבות ומלהות מטעוטות. ור' שמואל היידא בעל זוקין מספר בהקרמת פירושו שמע אומרים שמותחה נמצאה זה הספר במערה אחת והיתה מטוישת מאד ומהות באחת החעתקה מושבשת ואפשר שהוא אמרת שהוא מלא טעות יותר מבל שאר ספרים. ועל ישעיות יעקב אמר בקדמת פירושו שנותאות תר"א באס' זוקין מלאים שגיאות וшибושים.

³) הוא אהרן אשר בעל שו"ת חות יאיר יירה נגד דרישתו חז'י אש בס' כ"י אשר הדפסתי ממנו הקדמתה הגדולה בכתביהם לשנת תרכ"ה, ואכן נודע הדברה, קצת של הרוב

186) ישועות יעקב, פ"י אשר הונף ואשר הרים מפי זוקין דנורא, נדפס ע"י ר' יעקב ב"ר נפתלי חירץ מבוראך זאלקואו¹ תקנ"ו, תקנ"ט², 8.
סדליקאָב תקצ"ג³, 8. יוזעַאָפּ תרי"ב⁴, 8. לבוב תרכ"ג ואח"כ תרכ"ט עם פ"י מאורי אשׁו.

187) מאורי אשׁו, ביאור מאת ר' אברהם מוואשילישאָק² ב"ר אריה יהורה שיק, סדליקאָב³ תקצ"ה⁴, 4. מוקער עם פ"י ישועות יעקב לבוב תרכ"ט⁵, 8.
188) מענה אליו פ"י ל"ר יצחק אליו לו נדאה. ווילנא ת"ר⁶, 8.

תנחותמא

189) עין יוסף וענף יוסף, שני ביאורים לר' חנוך זונDEL ב"ר יוסף, ווילנא והוRADנָא תקצ"ג⁷, 4. שטעטטען תרכ"ד⁸, 8. יוזעַאָפּ תרכ"ו⁹, 8.

190) פירוש קטן עם פנים המדרש, קראקא תקס"ג, ואדרשא תרי"א, ווינא תרכ"ג, לבוב תרל¹⁰, כל החזאות¹¹, 8.

191) פירוש על כל המלאות הזרות ונוג פ"י העניין באיזה מקומות החריבים פ"י, וגרסאות אחרות כפי מה שנמצאים במדרשים אחרים וכגליין הדפין מאת מנחם בן בן שלמה לי המניהו, אמתשת' תצ"ג¹², 8. פפ"א תקנ"ב¹³, 8. בקהלאָו שנות תקע"ב נדפס ג"כ בב"ח¹⁴ 8 מדרש תנחותמא עם פ"י קוצר הגהות ומראה מקומות ולא נודע לי אם הוא משונה מהփרויושים הנ"ל.

ה' אין חיים בכרך, מפני שהרב ר' אהרון תאומים היה אביד בווירטמווא עד תט"ז ושבנו הילך למורחים לדרשן גדול ומפואר וuber רוח קנאה על ר' אין חיים אשר ישב אחריו על כסא הרבנות בוורמייא, דור הילך ודור בא ותקנאה לעולם עונדת ובווערט בין הרבניא.

¹⁾ בזה חדפוס וברפוסט הנכלים אליו נמצא ג"כ פ"כ מחדב"א צומא כפי שנדפס בדפוס ראשון בויניציאה וחסר בתדב"א עם פ"י זוקין דנורא כמו שהעיר המזיא לאור בהקרנות והקדמות הזאת נשפטת בדפוסים האחרנים. ר' יעקב מברادر אינו המפרש בעצמו אלא המכביאו תחת מכחש חדפוס כי מורה על האמת בזה הלשון בהקדמות: הפעם אורה ה' כי הפליא חסרו עמוני שיגעתי ומצעתי פ"י קאד וכי ולפי שעה לדוי נודמן ונקרה בשם ישועות יעקב והקרתי והעליתי אותו על מוחח הרפום.

²⁾ החכם ר' יוסף פרישט ברישומו ברא והריש ממש המוקם הזה שם כינוי של המפרש אשר לא נקרא בו מעולם כי שם כושפהתו הוא שיק.

³⁾ בשער הספר הפרט ג"כ לפי חשבון העמים 1834 והחכם פרישט שלא ראה את הספר בעיניו רשם ברישומו כי הוצאות הא' בוילנא והוRADנָא 1834 והכ' בסדליקאָב 1835.

מערכת המחברים

60	" ר' חיים יעקב סלוצקי ערך	54	" אברהם אבלי בעל מ"א ערך
128	" חיים כבוסי ערך	171	" אברהם אהרון ב"ר שלום ברואה ערך
150	" חכם קדרמן ספרדי ערך	36	" אברהם בן אשר ערך
88 86 58	" חנוך זונDEL ב"ר יוסף ערך	51	" אברהם גולדיא ערך
189 174 135	" חנוך זונDEL ב"ר יוסף ערך	19	" אברהם דוב דובזעוויז ערך
114 100	" ירושה בר' נחמן ערך	145, 157	" אברהם בן דוד [חרaabד] ערך
107 39	" ידועה ברשי ערך	29	" אברהם בן הגאון ר' אליהו ווילנא ערך
9	" יהודאה אידל שעטשענסקי ערך	57	" אברהם הלוי מקראקי ערך
79	" יהודאה גלזא ערך	82 96	" אברהם העליון ערך
134	" יהודאה ליב בר' נחמן ערך	13	" אברהם בן הרמב"ם ערך
149 129	" יהודאה נגיאר ערך	163 142 127	" אברהם בן יצחק ערך
55	" יהושע קרייערינזון ערך	156	" אברהם יקוחיאל זלמן ליכטנשטיין ערך
70	" יואל דוב בער הכהן ערך	10	" אברהם ז' עקרא ערך
55	" יואל דובבער מולוואן ערך	62 27 28 187 68	" אברהם שיק ערך
133	" יהונתן מאיר ערך	147	" אהרון ז' חיים ערך
8	" יום טוב ליטמן צוינץ ערך	11	" אהרון יעליגען ערך
180 132	" יוסף פירשטיין ערך	102	" אהרון משה פדרוא ערך
151	" יוסף שאול גאנטהאנזון ערך	141 126 5	" אייזיק הירש וויס ערך
181	" יוסף בר שאיל ערך	46	" אייזיק שייאר ערך
69	" יהוזיאל קוילען ערך	130 119 118	" ר' אליהו ווילנא ערך
20	" יהיאל מיכל זאבלדוואנסקי ערך	172 152	
	" יעקב דוד אביד דוישגראד [מהורייד]	159	" אליעזר ז' יעקב כהום ערך
136	ערך	98 84	" אליעזר מפינשוב ערך
3	" יעקב יהזקלל הלו ערך	105	" אליעזר משה הלו הורוויץ ערך
97 83	" יעקב משה העליון ערך	106	" אפרים הלו הורוויץ ערך
	" יעקב משה נבר ר' אליהו ווילנא	168	" אפרים זלמן מרגלית ערך
75	[מהורייד] ערך	39	" ז' בונט ערך
	" יעקב ב"ר נפתלי הירץ מבראד ערך	137	" בנימין מומטל ערך
186 117 64		165 148	" בצלאל ב"ר ישראל הכהן ערך
131 56 34	" יעקב עמרן [יעקבץ] ערך	177 112 74 169	" דוד להוא יונך ערך
176 42	" יעקב רויַּסמאן ערך	67	" הירש דוד רוביינשטיין ערך
144	" יצחק אייזיק יהודה יהיאל ערך	6	" דר. ה. ה. הירששעלר ערך
188 120	" יצחק אליהו לנדא ערך	160 140	" רבינו הילל ערך
183	" יצחק ב"ר דוד פארדו ערך	66	" וודאל הנטמי ערך
22	" ר' יצחק לאנטפונטו ערך	173 167 89 41	" זאב ואלף בן ר' ישראלי איסר
116 110 65	" יצחק ב"ר שטושון ב"ץ ערך	15	" זכריה קראנקעל ערך
182	" ישעה ברלין ערך	90	" זלמן הענא ערך
25	" ישעה החהרון ערך	158	" חיים חביבא ערך
81	" ר' בהאק ערך	94 78	" חיים יוסף דוד אוזלאי ערך
49 47	" ישואל מאיר קרייאמאן ערך		
48 34	" יששכר בער אדלער ערך		

12	ר' עזיריה מן האדומים ערך	99	ר' יששכר בעיר הכהן משענברשין ערך
1a 3a 16	" צבי הירוש חיות ערך	85	" יששכר ב"ר יהודה בא"ר ערך
52	" צבי הירוש בן חיים מפלונצק ערך	93	" מאיר בן שמואל בן באן בנסחת ערך
4	" צבי הירוש סג"ל שפין ערך	73	" מאיר בן שמואל בן באן בנסחת ערך
43	" צבי הירוש אציניגעל'נובוגין ערך	53	" מאיר לבוש מלבים ערך
104	צ' צבי הכהן שעשרוואסקי ערך	113	" מאיר הרים [איש שלום] ערך
143	" צבי ב"ר נפתלי רפאפורה ערך	103	" מאיר ואונזחאל ערך
	" צוניין עיין ר' יום טוב ליפמאן צוניין ערך	95	" מאיר ואונזחאל ערך
8		80	" מנחם בן ערך
30	" צמח ב"ר שמואל הלויל לדוד ערך	122	" מרדכי גימפל ערך
34	דר' מרדכי ב"ר שלמה קרגער ערך	138	" מרדכי פלונגאיין ערך
48	רי' רפאל קירובאים ערך	153	" משה אהרון שאזקעס ערך
23	" שלמה ז' אדרת ערך	1	" משה בן מיכמון ערך
155 166	" שלמה באבער ערך	18	" משה גרבינו אל ערך
21	" שלמה יהודה לב הכהן רפאפורה ערך	24	" משה חיים לוצאטו ערך
38	" שלמה יצחקי [רש"י] ערך	40	" משה שלמה ולמן הלויל ערך
87	" שלמה שלם ערך	124	" משה ב"ר שמעון קראנקהרט ערך
26	" שם טוב ז' שפיטט ערך	108	" מתתיה היזחיי ערך
185	" שמואל היידא ערך	45	" מתתיה שטראשון ערך
7	" שמואל וואלדכברג ערך	17	" נחמן הכהן קראחמאל ערך
35 33 32	" שמואל יפה אשכנזי ערך	92	" נפתלי הירוש ב"ר שמישן מגולי ווניא ערך
184 175 101 91 59 57 50	" שמואל שטראשון ערך	71	" נפתלי צבי יהודה ב"ר יעקב
77 44	" שמישון בלאך ערך	178	ברלין מולאין ערך
179 154 123	" שמישון נשאנץ ערך	161	" סולימאן ז' אווננא ערך
146			

הוספה לקונטרם המניד

1a) אגרת בקורס, כולל עניינים מועילים על המדרשים על זמנייהם ומתי נסדרו בסדר זהה אישר מהה למארא עניינו מאת הרב ר' צבי הירוש חיית, זאלקווא תר"ג⁸, עם הגהות והערות מאת הרב ר' יעקב ברילל, פרענסבורג תר"ג⁸.

2a) אמרי בינה, אמר שם ביאור בארכוה מהשנינויים בין אגדות אישר בככלי, לאוthon אגדות עצמן המוכאים בירושלמי מאת הרב ר' צבי הירוש חיית, זאלקווא תר"ט⁴.

(184^a) תולדות נח, פ"י ל"ר' נח בן ר' פסח על ש"ר, קראקה שצ"ד.

הומפה לكونטראם המזוכיר

מערכת המזוכרות וームרכות הספרים ובקונטרסים

בעניין שמות עיירות ונוהרות אנשים ונשים בסדר הגמ.

7) אגרות בעניין שמות אנשים מאת אהרון בן וואלה מהאללי ורוד טעادرאך, במא"ע המאסף שנת תק"ז מרף רכ"א עד דף רכ"ד ומרף רע"ט עד דף רפ"ד.⁸

a) באורות הימים שוו"ת לר' יצחק בר' אליהו ז' שאוני, שאلونקי תקמ"ז, יש בו קונטראם שמות הנשים מרף ר"י ע"ב עד דף ר"א ע"ד, ור' חיים פאלאגני מביא ג"כ ס' שמות הגטין לאוטו המחבר בס' חיים ושלום ח"ב דף קכ"ב ע"ד.

76) דברי חיים. מסודר על דיני גטין בשמות אנשים ונשים ומאות הרוב ר' חיים הלברשטאם ז"ל, זאלקווא תרכ"ד.

77) העורות על קצת שמות מאות ר' אברהם מענдель מאהה, במא"ע ירושלים חוברת א' מעד 55 ואילך, זאלקווא תר"ד.⁸

78) חדשני אנשי שם לר' שלמה קלונגר ז"ל, לפס"א תרכ"ד⁴, בסוף הספר מפתחות על שמות אנשים ונשים.

79) חיים ושלום, שוו"ת על אה"ע לחרב ר' חיים פאלאגני ז"ל, ח"ב, שמות הערים מרף ק"י ע"ב עד דף קי"ב ע"א, שמות האנשים מרף קי"ב ע"ב עד דף קי"ט ע"ג, שמות הנשים מרף קי"ט ע"ד עד דף קב"ה ע"ב, אוזמיר תרל"ב.

40) יאיר נתיב לר' אברהם הלווי בעל שוו"ת גנת ורדים הוא בתמונה⁴ ולא⁸ כמו שנרשם בكونטרם המזוכיר.

79a) ירד אברהם, שוו"ת לר' חיים אברהם אישטוושא, שאلونקי תקע"ה בח"ב יש קונטרם שמות הגטין.

80) ברם שלמה על אה"ע לר' שלמה האם, דף כ"ט ע"א, פרענסבורג תר"ז⁴.

81) מזכרת הגטין לחרב ר' שלמה חכמים, טובא בס' חיים ושלום לר' חיים פאלאגני ח"ב דף ק"ב ע"ג ובכמתה דוכתי.

81a) מי שלוח קונטרס בשמות הנטין לר' חיים בנכשנת בעל כנסת הנדולה, מובא כמה פעמים בספר ר' חיים פאלאנגי ז"ל.
82) צמח צדק, תשובהות להרב החסיד ר' מענדל ז"ל מלובאוויין, וטוקום זוטן הדפוס לא נודעו ליא.

83) קב נקי על הלוכות גטין, ח"ב, שמות אנשים ונשים עיריות ונחרות וטעינות וכלים לפי מבטא שפת המדברות החזק הרפה ושינוייהן בשמותיהם מאת ר' אברהם דוד ב"ר יהודה ליב לאוואות מורה לעדרתו בניקאלאיעב, ואראשא תרכ"ח¹) לח דפין עם שער הספר, בראש הספר ל"כ כללים מדף ב' עד דף י"ג ואחריהם שמות אנשים ונשים מב"ש וט"ג עם לקוטים מהמחבר אחר כל אותן ואות ביאור קב נקי עד דף כ"ד ע"א.

84) הקונדרסים, מובאים בב"י לר' יוסף קארו ז"ל על טור אה"ע סיטון קב"ט. והם פ"י הגט לר' שמשון מקינין וסדר נתינת הגט לרשב"ץ הנדרסים יחד בדפוס יישן בקובשת' בין שנת רעה ורעה, פ"י הגט נמצא נ"כ עם השמטה והוספת כמה דברים בתשובות מהר"י מינץ ומהר"ם פרוכחה סי' ק"ט ומקוצר בשילטי הגבורים למורדי גטין ובם הנזכר האחזרן נ"כ תמצית סדר נתינת הגט. ועיין מה שכתב בנידון דירין החכם הלברשטאם נ"י בט"ע ישרון למחריך² הוא הרב ר' יוסף קאבאך שנה ה' בלשון אשכנה.

85) שלוחן המערכת בסדר כתיבת שמות גיטי נשים מאת הרב ר' יצחק ב"ר רואבן נאטאוויין אבד"ק סימעראפאל, ווירשא תרלויז, ח"א שמות האנשים, וספר יקר מאדן.

86) שם טוב, שמות אנשים ונשים בלשון הנגר ו עבר מאת הרב אלבערט שטערן אבד"ד בפעמת חדש, גראטאנינישא 1864⁰, 16.

87) שמות היהודים לפי תולדות הזוטן ועפ"י ההלכה מאת הרב הנ"ל בט"ע בן חנניה שנת 1865 צד 807 עד 815 בלשון אשכנה.

88) תשובה מהאהבה להרב ר' אלעוזר הלויעקלס ח"א סיטין נ"ב. פראג תקס"ט.

מערכת המחברים

85	"	" יצחק נאטאוויין	83	ר' אברהם דוד לאוואות
75a	"	" יצחק ז' שאנגני	77	" אברם מענדל מזאחים
82	"	" הרב החסיד ר' מענדל מלובאוויין ערך	75	" אהרון בן ואולף מהאללי
80	ערך	" ר' שלמה האם	86, 87	" אלבערט שעירן
81	"	" ר' שלמה הכהן	88	" אליעזר קלעקלס
78	"	" שלמה קלוגער	75	" דוד טהעדרדאָר
84	"	" שמואן בן צמה דוראן	79a	" חיים אברהם אישטרוסה
84	"	" שמשון מקינין	81a	" חיים בנכשנת
			76	" חיים הלברשטאם

לקוטי שמות

אכ'יר, זה השם קורין לילדיה בלשון יוני שהוא שם אשח ע"ש שהיה ילדת בעת אשטורת הבוקר. (ח'ים ושלום ח'ב דף ק'ב ע"ב). אלטר, הוראותו זקן בלשון איסכנז והוא שם גענועים וקורין בן לסנולה שיחיה ויארידITEM. (שלחן המערכת).

אנג'ילו, שמעתי שבאטאללייא טי ששמו מלאכי אנג'ילו, (ח'ים ושלום דף ק"ב ע"ג), והחכם ר' אברהם ברלינגר מספר שמעא באיטלאה ישראל אחד ששמו היה מלאכי בלשון הקודש ובלשון הארץ נקרא Michel Angelo [Statual נעשה נפש] מרעה ברמה רבבת).

אנג'ילינו, הלועים לבן הבכור קורין אותו אנג'ילינו מלחמת קדושתו שקדושתו מרוחם. (ח'ים ושלום דף ק"ב ע"ב).

אשקר, שם זכר בערבי ופירושו אדםוני. (ס' שמות ועוזרת נשים).

בכור, ראיתי בא"ז ומזכירים אנשים רבים דקרו להו בכור. (עוזרת נשים) ברודר, דרך לקרא המכן אחר מיתתacci ברודר. (רש"ל בס' ים של שלמה ועין שלחן המערכת).

ג'אקיר, יש בעירנו איזטיר בני אדם דקורין אותו ג'אקיר שהוא שעירראשו זקנו גוון אדם כזהב ומחמת זה נשאר הכנוי ג'אקיר. (ח'ים ושלום דף ק"ג ע"ג).

ג'יליבין, שם זה שכיח בין הספרדים השוכנים בעיר קושטא וכל פרודוא והוא שם כינוי בעלמא לבני העשירים. (עוזרת נשים). אמר אהרון: בתוך ההרונים והאטוללים בקאסאנגלק ע"ז הבולארין והקוואקין האכזרים מצאתי כמה פעמים שם ג'יליבין ונכתב ג'כ צלבני.

דיישלאן, כינוי שטכנים לאדם שניינו יוצאות לחוץ. (ח'ים ושלום ח'ב דף ק"ג ע"ד).

חדינה, שם חדש מורכב מן חנה ומן דינה שהיה אחד שם אמו חנה ונולדה לו בת והיה מוכרה לדורותה דינה והרכיב שניהם ועשאם חדינה. (שם

ו) ובזרוע נטויה זו החרב, כתוב הר' בנימין וכן אברהם הרופא מטשפת הענויים אח' ר' צדקיה בעל שבלי הלקטו זה שם המפורש שנקרוא חרבו של משה והוא כתוב בס' הרז'ים וכו' היה מרע"ח עושה כל האותות שעשה במצרים, (תניא ס"י מ"ח וחקת הפסח לר' משה פיזאנטי דף מ"ה ע"ד, ובתשוכת רב הא"י גאון בס' טעם זקנים לר' אליעזר אשכנזי צד 56 נמצוא בזה"ל: הרבה מאד יש אצליינו מזאת באשר נקרא ספר ה'ישר ואישר נקרא הרב דמשה אשר תחלתה ארבעה מלכים מטענים על החרב כי יש בה גבירות וונפלאות ובספר הנקרא רוזה רב חוץ מן המחותכות וצל' החותמות והפרטים שאין להם קץ ולא מספָר)

ד) ויש מפרשין ועברתי וחכתי כל הנני מעוטין אין מסדר ההגדה וכולומר של פסחן ואינן כתובין במקילתא עם כל שאר ההגדה, ר' צדקיה הרופא בפירושו על הנגדת פסח בתניא ס"י מ"ח וחקת הפסח לר' משה פיזאנטי דף מ"ה ע"א, והדברים לקוזין מס' רשי" על ההגדה אשר נדפס ראשונה בירושלים ואח"כ בוילנא תרל"ה⁴. ומובלבל שם במקום הזה דף ט"ז ע"א, והפירוש הזה של רשי" מסודר מטהידיו וממכים כמו פעמים עם הפרדים הנadol לרשי" סי' קל'ב קל'ג וקל'ד ונורע לר' צדקיה הרופא ולחrichtב"א ולר' אברבנאל והאחרון מעתיקו מבלי' הזכר את שמה, וגם היה לננד עני הכל בו שמעתיך ממנה דרך משל אנוס על פי דבר לשון המקרא הוא בירימה והדבר אין בהם והשיקיע ג"כ בתוך פירושו ביאור הרשב"מ הנדפס עם פי רשי" הן"ל.)

ה) לדארנן במקילתא ר' מתיא בן חרש אומר הרי הוא אומר ואעbor עלין ואראך והנה עתך עת דודים הגעה ח ש עה שנשבע הקב"ה לאברהם אבינו שהוא נאל את בניו ולא היו להם מצות כדי שיתעסכו בהם כדי شيئاלו שנ' שדים נכונו זה משה ואחרן שני' שני' שדי' כשני עפרים וכן' ושערץ צמח שהגיעה קץ הגאולה נתן להם הקב"ה ב' מצות מצות פסח ומצוות מילה שיתעסכו בהם כדי شيئاלו שנ' ואעbor עלייך ואראך מתבססת ברמך. (פי' הריטב"א על הנגדת פסח הנדפס עם פ' רשי" הן"ל דף י"ד ע"א וגם אותו הפירוש היה בפני ר' אברבנאל ועיין במקילתא מסכתא דפסחא פ"ח ושם גרסות משונות ולגיטמת הריטב"א יתר שאת)

ו) אמרו במקילתא י' ואמרתם זכה פסח הו לא' בא למלמד שכלי מישושם מנסים הללו צרי' לשבח ולפאר ולזרום וכו' — וכל הלשנות האלה של שבח הם בפרק הי' יכולות עד ולעליה ואמר א הר' עיין היכלות רבתי פב' ז' הילכה ו' בכחט' ז' של' ח"ג צד 103 ואונן ראי' למור ולקלם לפ' שנופל בו לשון נגאי במ"ש לעב וקלם ולפייך אנו ואומרים כל לשונות של שבח אלו משום לדארנן במקילתא ובמי' ירושל' יוצאים ביד רמה שהיו מצרים מחרפין ומגדרין בכל מני נידופין וישראל מטורמן בכל מני שבח וכן הוא אומר לראי' שמניך טובים א"ר נגאי הראשונים ריח שמנים אמרו לך אבל אנו כשבאנו

לִים לֹא הָנַחֲנוּ לְשׁוֹן שְׁכָה אֶלָּא קָלְפָנוּ לְךָ. (פ"י הריטב"א על הנדרת פסח דף כ"ח ע"א ועיין מכילתא מס' דפסחא סוף פ"ב והמאמר חסר וקטוע שם ומס' ויהי בשלח סוף פ"א ושם הגرسא משונה, ועפ"י המאמר הזה יש לתקן מדרש חזית פסוק ליריח שמניך טובים).

^ג ובמדרשו של ר"ש, ור' שמעון בן יוחאי בעל מכילתינו שהיו נועשים מצרים כאש שרוף ומתרמלא כל העיר עשן מהם שנ' דם ואש ותמות עשן, (פ"י הריטב"א על הנדרת פסח דף יז ע"א ודר').

ח) במצרים לקו כי היד יש בה ח' אכבות וועל אצבע עשר הרי חמישים וכן ר' אליעזר ור' ע' ומחל קותן במקיל תין דר"ע, (פ"י הריטב"א על הנדרת פסח דף יז ע"ד ועיין מכילתא מס' ויהי בשלח פ"ז ולפי הריטב"א משוקען במקילתא אשר לפניו נ"ב מכילתין דרבי עקיבא).

ט) אמר הקב"ה לירימה לך ענתות שכל זמן שירימה בעיר לא היו אויבים נכנסים לתוכה ולאך שלחו הקב"ה לענתות והליך ומיד שיצא נכנסו שם האויבים והדליקו את העיר ושרפו בית המקדש. וכשהזר ירימה לבא לירושלים וכן עד חצי הדרך ועליה על הר אחד קרוב לירושלים כשלשה מילין וראה העשן וכו' מיד קרע ירימה בגדיו ונתן עפר על ראשו ומיהר לבא הולך ומכה וצועק וכו' ומיהר לבא כי כבר עברו ימים רבים שהיה ירימה נער ונבודנץ וירימה היה מטילים יהוד ואוטו היה לא היה נבודנץ מלך כי אם עני ונבזה והיה אמר מי יתן והיתה מלה על כל העולם כלו הייתה בא על ירושלים ושופת בית המקדש והעיר והווג הכל והשאqr אוליכם בשבי. ראה ירימה ברוח החדש שהשעשה עומרת לו וכל היוצא מפני עתר לחיות שאל טמונתן לוי ירושלים אל לא אתן שוב אל תן לי בה"ט אל לא אתן שוב אל תן לי תינוקות של בית רבנן אל לא אתן אל מה תנתן לי אל כל מה שתוכל להציג ולהציג את מעיר מחצי היום עד הערב ולאך מיהר לבא לירושלים ולא בא עד הערב ואני יכול להציג איש וזה שנאמר אוי לנו כי פנה היום כי יגטו צללי ערabe, עכ"ל מדרש איכה כתוב יד. (מדבר קדומות לחיד"א י"מ"ז).

י) ככר הודיעתי בהקדמה לכהמת"ד של"י ח"ו צד IIIXXX הערא 5 שבלבוב נדפס בשנת 1864 ובוואריאן א"ז 1871 ספר היכלות משונה בסדרו מסדר היכלות רבתי בכהמת"ד של"י ח"ג ומס' חנוך בחלק ה' ושיש בו שש פרקים מפרק ט"ז עד פ"ב אשר לא נודעו עד הנה ומסכימים עם כי מינכן נו' 40. והא רק ה פרקים הנ"ל מס' היכלות:

פרק טו

אמר ר' ישמעהל א"ל מטטרוֹן מ"ה ומלאך שר הפנים הדר מדורם כל בתילה הייתה יושב על כסא גדול על פתח היכל שביעי ודנתי את כל בני מדורם מרשות החק וחולקתי גדרה ומלחמות ורבות ושולטן הדר ושבה ועתרת וכתר וככוד וכל שרי מלכיות כשאני יושב בישיבה של מעלה ושורי מלכיות שעדרים עלי טימני ומשמאלי מרשות החק וכיון שבא אלישע בן אבוי' הוא

אחר להסתכל בצעדיות מרכבה ונתן עינוי כי מתיריא ומוזעזע מלפני ונפשו מכוחלה ליצאת ממנה מפני פחדי ואיתמי ומוראי שני ישב על כסא כמלך ומלacci השרת עומדים עליו נכבדים וכל שרי המלכיות קשורים כתירים סובבים אצליו באותה שעה פתח פיו ואמר בודאי ב' רשותה ה' בשטחים מיד יצחה קול מלפני השכינה ואמרה שבו בנים שוכבים חז' מאחר באותה שעה בא עונפי' אל יי' השר נכבד ונחדר נפל לא נחדר גורען בשליחותו של מקום וחכני ס' פולמסאות של אור והעמידני על רגלי'.

פרק טז

אמר ר' ישמעאל אל מטטרוֹן משיח הדר מרים כל ז' שרים הם גדולים נוראים נפלאים נכבדים שהם ממנונים בו' ורקיעים ואלו הם: מיכאל גבריא אל שתקיא אל וברדייא אל ושחקיא אל וברקיא אל וסדריא אל וכולן שרי צבא רקייע ה' העם כל א' וא' ארבע מאות ותשעים וששה אלף ורבעות מלacci השרת מיכאל חשר הנadol מטונה על רקייע שביעי עליון שבערבות גבריא אל שר הצבא מטונה על ורקיע שני שבתוכון שתקיא אל שר הצבא מטונה על ורקיע חמישי שבממען שחקייא אל שר הצבא מטונה על רקיע רביעי שבזבול ברדייא אל שר הצבא מטונה על ורקיע שלישי שבשחקים ברקיא אל שר הצבא מטונה על רקיע שני שבבקיע סדריא אל שר הצבא מטונה על גלגל חמה ועמו תשעים וששה מלacciים למטה מהן גלגיא אל חשר המטונה על גלגל חמה ועמו תשעים וששה מלacciים רביים ונכבדים שהן מריצין את גלגל החמה ברקייע שלוש מאות וששים וחמשת אלפיים פרסאות בכל יום למטה מהן אופניא אל חשר המטונה על גלגל הלבנה ועמו ששים ושמנוח מלacciים שהם פריעים את גלגל הלבנה ושלוש מאות וחמשים וארבעה אלפיים בכל לילה ולה שהלבנה עומרת במרקחה בתקופה למטה מהם רחתיא אל חשר שהוא מטונה על המזולות ועמו שבעים ושנים מלacciים גדולים ונכבדים ולמה נקרא שמו רחתיא אל מפני שהוא מריחת את המזולות בגלגוליהם ובמטילותיהם שלוש מאות ושלשים ותשעה אלפיים פרסאות בכל לילה ולה מהן המזוח לעיר ומזרע מן המערב לזרחה מפני שאחד עשה להם הק' לחמה ולגהה כוכבים ומזלות שהן מהלכין בו בלילה מן המערב לזרוח למטה מהן כוכביא אל חשר שהוא מטונה על הכוכבים כולם ועמו שלוש מאות ששים וה' אלפיים רכבות מלacci השרת גדולים ונכבדים שהן מריצין את הכוכבים מעיר לעיר וממדינה למידינה ברקייע החסמים ולמעלה מהן יש שביעים ושנים שרי מלכיות במרום כנד שבעים ושנים לשונות שבועלם וכולם קשרים כתרי מלכות ולכובשים בגדי מלכות ועתופים עד'י מלכות וכול' רכובים בסוטי מלכות ותוספים בידם שרביטי מלכות וכל אחד ואחד מהם כשהוא ברקייע רצין לפניו חילות רכבות כדרך הארץ במרקבה בכבוד ובנדול' שכח ותלה רצין לפניו חילות רכבות כבוד וביקר רב שמשי מלכות וכ' א' מהם כשהוא מהלך ברקייע ותפארת.

פרק יז

אמר ר' ישמעאל אמר ל' מטטרון' מש"ה הדר מרום כל מלאכי רקייע וראשון
כשהן רואין את שר שלחן יורדין מעל סום שלחן ונופלין על פניהם ושר רקייע
ראשון כשהוא רואה שר רקייע שני מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על
פניו ושר רקייע שני כשהוא רואה שר רקייע שלישי מעביר כתר כבוד מעל
ראשו ונופל על פניו ושר רקייע שלישי כשהוא רואה שר רקייע רביעי מעביר
כתר כבוד שעל ראשו ונופל על פניו ושר רקייע רביעי כשהוא רואה שר רקייע
 חמישי מכ"ב מעל ראשו ונופל על פניו ושר רקייע חמישי טפני שדר שני ושער
רקייע שני טפני שדר רקייע שביעי ושר רקייע השביעי כשהוא רואה את שבעם
ושנים שרי מלכיות מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונופל על פניו.

סדר היכלות

ושבעים ושנים שרי מלכיות כשהן רואין את שומרו פתח היכל ראשון
שבערבות רקייע העליון הם מעבירין את כתר מלכיות מעל ראשם ונע"פ ושומרו
פתח היכל ראשון מפני פתח היכל שני ושומרו פתח היכל שני מפני
שלישי ושומרו פתח היכל שלישי מפני רביעי ושומרו פתח היכל רביעי מפני
 חמישי ושומרו פתח היכל חמישי מפני שני ושומרו פתח היכל שני מפני
שביעי ושומרו פתח היכל שביעי כשהן רואין את ארבעה שרי גדויל הנכבדים
המונוי על ארבע מהנות שכני מעבירי כתרי כבוד מעל ראש ונופל על
פניה וארבע שרי גדויל כשהם רואין את תגע"ץ שרא רבא ויקרא בשירה
תחלת בראש כל בני עליונים מעבירין כתרי כבוד מעל ראשם ונע"פ. ותגע"ץ
שרא רבא ויקרא כשהוא רואה את עטפייא"ל השור הגדול של שלוש אצבעו'
ברום ערבות רקייע העליון מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונע"פ ועתפייא"ל השור
הגדול כשהוא רואה את המון השור הגדול הנורא והנערץ שהוא
מרעיש את בני מרים בשעת הגעת זמן לומר שלוש קדושה שנאמר מkol
המוני נדרו עטמים מרוםותיך נפכו גוים מעביר כתר כבוד מעל ראשו ונע"פ
וחמוני השור הגדול כשהוא רואה את השור טופריא"ל יי' השור מעביר בכם"ר
ונע"פ וטופריא"ל יי' השור כשהוא רואה את אטרוגניא"ל יי' השור ח' טעיבר
בכם"ר ונע"פ ואטרוגניא"ל יי' השור כשהוא רואה נעריריא"ל יי' השור היה
מעביר בכם"ר ונע"פ ונעריריא"ל יי' השור כשהוא רואה את ססניניא"ל יי' השור
והיה מככמ"ר ונע"פ וססניניא"ל יי' השור כשהוא רואה את זורייא"ל יי' השור היה
מככמ"ר ונע"פ וזורייא"ל יי' השור כשהוא רואה נברותיא"ל יי' השור המככמ"ר
ונע"פ וnbrותיא"ל יי' השור כשהוא רואה רוא' את טרפהיא"ל יי' השור היה מעביר כתר
כבוד מעל ראשו ונופל על פניו וטערפהיא"ל יי' השור שה' רוא' את אשורייל'י
יי' השור היה מככמ"ר ונע"פ ואשורייל'י השור ראש על בני פרק טרומ' כשהוא
רוא' את גלייז"ר יי' השור מגן' זו כתר קדוש' כתר מלכ' ח' מעביר בכם"ר
ונע"פ וגלויז"ר יי' השור כשהוא רואה זוכזיא"ל השור המוניה לכתב זכויותיהם

של ישראל על כסא הכהן ה' מכבmr' ונעפ' זוכמיא"ל השר כשהוא רואה את ענפיא"ל יי' השר ה' מכבmr' ונעפ' זוכמיא"ל השר הוא המונח לשומר פתחי היל' ערבות רקי' ולמה נקרא שמו ענפיא"ל מפני שענפ' חורו והדרו וכתרו זיוו וזוהרו מכסה את כל חדרי ערבות רקי' עליוין כיוצר עולם מה יוצר עולם כתוב בו כסה שטחים חורו ותחלתו מלאה הארץ אף ענפיא"ל השר מכסה חורו והדרו את כל חדרי ערבות עליוין וענפיא"ל השר כשהוא רואה את סotor אשיא"ל יי' השר הגדול והנכבד ה' מכבmr' ונעפ' ולמה נקרא שמו סotor אשיא"ל מפני שהוא ממונה על ארבעה ראשי נהר דין'ן בפל' כסא הכהן וכל שר ושר ישוא יוצא ונכנס לפני השכינה אינו יוציא ונכנס אלא בראשתו מפני שהותם נהר דין'ן מסורות בידו ולא עוד אלא שרים גבוחו ע' אלפים רבבות פרסאות והוא סotor אישו של נהר דין'ן יוצא ונכנס לפני השכינה לפרש בכתביהם על כל בא עולם בעניין שנאמר דנא יתיב וספרין פתיחו וסתור אשיא"ל יי' השר כשהוא רואה שקדוזי' יי' השר הגדול הגבור והנכבד ה' מכבmr' ונעפ' ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא שוקל בכף מאזנים לפני ה' מכבmr' ונעפ' ושם שקדוזי' השר כשהוא רואה את זהפרט'י' יי' השר הגדול הנחרד והנערץ בכל פטלי' של מעלה מעבר כבmr' ונעפ' ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא צועף בנהר דין'ן ודעכו ממוקמו והפרט'י' יי' השר כשהוא רואה את אזינג'ה יי' השר הגדול הגבור והנכבד והנחרד הנפל' ואהשגב הנחמד והנערץ בתוך שרדים הגדולים המכירים ברזי כסא הכהן מכבmr' ונעפ' ולמה נקרא שמו כך מפני שהוא אוור בגדי חיים ועטף מעיל חיים לעתיד לבא לצדיק עולם ולהסידי' עולם כדי שהיה חיים בהם חי' עולם ואגונבה' יי' השר כשהוא רואה את שני השרים הגדולי' ובם נוכבדים העודדים למעלה החטנו מכבmr' ונעפ' ואלה שמות שני השרים סופריא"ל יי' מミת יש גדו'ל ונכבד נהדר ונקי וייש' ועה ולמה נקרא שמו סופריא"ל מミת מפני שהוא ממונה על ספרי מיתם שבכל ט' שהגע יומ' מותו הוא כתוב על ספרי מיתם וסופריא"ל יי' מה' ולמה נקרא שמו סופריא"ל מה'יה מפני שהוא ממונה על ספרי חיים שבכל ט' שרעה בז' ה' להחיותו הוא כתוב בספרי חיים מרשות המקום ושם אמר הויל' וח' יושב על כסא אף הם יושבים וכותבים ת'ל וכל צבא שמים עומדים עלי' צבא החסמים לא נאמר אלא וכל מלמד שאפי'ו שרדים הגדולים שאין כיוצא בהם בשמי מרום אין עושין את עדכי השכינה אלא כשהן עומדים וכיעד כתובין כשהן עומדים אלא זה עומד על גלגול' סופה וזה עומד על גלגול' סופה זה לבוש אצטלית של מלכים וזה לבוש אצטלית של מלכים וזה קשור כתרי' של מלכות זה גוף עטוי מעיל גאה זה קשור כתרי' של מלכות וזה קשור כתרי' של מלכות וזה גוף כולם מלא עניים וזה גנט' ע וזה מראה ברכים וזה מראה במראה ברקים וזה עניינו במשמעות וזה עניינוakashmis במשמעות זה זיוו כזיו כסא הכהן וזה זכיה וזה גבוחו כרום שבעה וקיעים וזה גבוחו כרום ז' וקיעים וזה גנפי' כימות שנה וזה בכ"ש זה גנפי' כמרחבי רקי' וזה גנפי' כמרחבי רקי' זה שפתיו כשעריו

טורה זהה שכ"ט זה לשונו כרום גלי חיים וזה לכ"ה זה יוצא מפיו שלחבת זהה ימ"ש וזה יוצאיין מפיו ברקים וזה ימ"ב וזה מזיעתו האש דולקת וזה מה"ד זה מלשונו בוער לפיד אש זהה מלשונו בל"א זה על ראשו אבן ספר וזה על ראשו אבן ספר זה על כתיסיו גלגול כרכוב קל וזה עכג"ק זה בידו מגילה של גחל וזה במש"ג זה בידו עט שלחבת וזה בע"ש שיעור המגילות שלושת אלף' רכבות פיסאו' שיעור של עט שלושת אלף' פרסאות שעור כל אותן ואות שמן כתובין שלוש מאות ושישים וחמשה פרסאות אמר ר' ישמעאל אל' מטטרו"ן מש"ה החט"ב למעלה מהן משני השרים הנדרלים הללו יש שר אחד אלף' וכן כדיר ונדר הרוד ונערץ גבר וחוק גדרול ומגולד תקוף ומפואר נפלא ונשבב נקי ונחמד שליט גאה ורם ישיש ועו' שאין כיוצא בו בכל השרים כולם רכבייא"ל יי' החשר הנדר הגבר והנרא שמו שהוא עומד אצל המרכבה ולמה נקרא שמו רכבייא"ל שהוא ממנה על גלגלי המרכבה ונגללי מרכבה מסורין בידו וכמה גלגליים הם שמנוה שני' לכל רוח ורוח וסביבותיהם ארבע וחותם מקיפות להם ואלו הן הרוחות רוח סוכה ורוח סערה ורוח עזה ורוח רעש ומתחתין מושcin' ויוצאיין ארבעה נהרי אש נחר אהד לכל צד וביניהם מוקפין' ועומדים ארבעה עוגנים ואלו הן עוגני אש עוגני לפיד עוגני גחל עוגני גפרית שתולים ועומדים כננד גלגליים וגללי החיים נתנות על גבי גלגליים וריעש נרעש בין גלגל גלגל ורעם נרעם בין גלגל גלגל ומשגיע יטן למטר שירה וועשים המון גלגליים ועודים המון עוגנים וועשים כל שלישים רוגשים כל פרושים נרותים כל גורמים מזועזעים כל הצבים מתחפדים כל הגודרים נחפוזים כל המונגים מתבללים כל השרים וחילום ואילם מתמונגים כל המשراتים מתחוללים כל המלאכים והדנלים בקהל ישמיינו גלגל גלגל כרוב לכוב היה להיה אופן לאופן שוף' לשוף' שנאמר סולו לרובב בערבות ביה שמו ועלו לפניו.

פרק יח

אמר ר' ישמעאל אל' מטטרו"ן מש"ה החט"ב למעלה מהן יש שר אחד גדור ותקיפ חיליא"ל יי' שמו שר אדייר וגבר שר אלף' וגבר שר גדור וגבר שר שכל בני מרים מזועזעים מלפנוי שד שיכול לבלוע את כל העלים כלו' בכת אחת ולמה נקרא שמו חיליא"ל מפני שהוא ממנה על חיות הקודש והוא טחה את החיים בפולסאות של אור והוא מפאר אותם בתהム תהלה שבח' ורנה' והוא מטהר אותם לומר אחריו קדוש ברוך כבוד יי' מתקומו.

פרק יט

אמר ר' ישמעאל אל' מטטרו"ן מש"ה החט"ב ד' היה כננד ארבע וחותם כל חייה וחייה כטלא העולם כלו' וכל אחד וא' יש לו ארבעה פנים בפני מזrah' וכל א' וא' יש לו ארבע כנפים וכל כנף וכנף ככמי של עולם וכל א' וא' יש לו פני' בתוך פנים וכנפים בתוך כנפים שיעורן של פנים מאתיים וארבעה

וישמונה פנים ושיעורן של כנפים שלש מאות וששים וחמשה כנפים ובכל אחת קשורין בראשה שני אלפים כתים וכל כתר וכתר כתראה הקשת בענן ויזו ציו גלגל חמה וניצוץין היוצאין מכל אחת ציו כוכב הנוגה במוֹרת.

פרק ב

אמר ר' ישמעהאל א"ל מטטרון מש"ח המת"ב לטעלה מהן יש שר אחד אדריך ומופלא אמרץ' ומשובח בכל מני שבך כרוביא"ל יי' שמו שר גבור מלא כל גבורות שר נאה עמו גנות שר צדיק והוא צדקה שר קדוש ועמו קדישה שר מפואר באלפי צבאות שר מסתסלם בחובבי חילות מקצפו תרעוש תל ומרנו ירעדו מchnות ומאמתו יהלו יסודו' וטגערתו ירעשו ערבות קומתו מלחה גחלים רום קומתו כרום שכעה רקיעים ורוחב קומתו כרוחב שכעה רקיעים ועובי קומתו בעובי שכעה רקיעים מפתח פיו דולק כלפיד אש ולשונו אוכלת אש ועפעינו כזוהר ברק ועינוי צזוקי זוהר וטראה פני כאש יוקדת וכתר קדישה על ראשו ששם המפורש חזקן בו וממנו ברקים יוצאים וקשת שכינה בין כתיפותיו והרכבו כברך על מתניינו וחציו כבזק על החנורי ותרם אש אוכלה על ציאריו ונחלי רתמים סכיבותיו ויזו שכינה על פני וקרני ההוד על אויר פני זניפה מלוכה על קדרדו' ונפו כלו מלא עינים וגובה קומתו כלו כנפים מיטינו להבה תלהת וטשטיילו להט תלהת ונחלים בעוריהם מטנו ולפדים יוצאים מנפו וברקים מבהיקם מפניו ועמו תמייד רעם ברעם ואצלו תמייד רעש ברעש שני שר מרכבה בטקומו (CKEROMTO) ולמה נקרא שמו כרוביא"ל מפני שהוא מטונה על מרכיב כרובים (מרקיבות חיות) וכרובוי גבורה מסורים בידו ובתרי ראשיהם הוא מפאר ועשרה קדרם הוא מצחץ ושבח תארם הוא מעורר ותפארת גאנס הוא מטהר ורבות שפרם הוא מרכבה ונודל יקרם הוא מגדייל ושיר תהלהם הוא משוחר ויעוז תפארתם הוא משנן וזוהר כבודם הוא מזריח ופאר חז' וחסדם הוא משפיר וחמדת נוגה מוקם וומלת יוים הוא טייפה וקושט הדרם הוא מהדר וסדר שכחים הוא מסלול להכין מושב ליישב הכרובים. והכרובים עומדים אצל חיות הקודש וכנפיהם כרום ואשייהם ושכינה על גביהם וזוהר כבוד על פניהם ושיר תלהה בפיהם וידייהם תחת כנפיהם ורגליהם מכוסים בכנפיהם וקרני הדר על ראשיהם ויזו שכינה על אפיקיהם ושכנית אל על גביהם ואבני ספר סביבותיהם ועמדו אש על רביהם ועמדו לפיד בצדיהם ספר א' מזה וספר אחד מזה תחת ספריהם נחלי רתמים כרוב אחד מזה וכרוב אחד מזה וכנפי כרובים זה את זה מקיפין על קדרון בכבוד פרושים לשורר בהם שר לשוכן שחקים ולחערץ' בחום פאר למלך מלכי המלכים' וכרוביא"ל יי' השר שהוא מטונה עליה' מסדר אותם בסדרים נאים ויפים ונעמי' ומסלול אותם בכל מני מסלול יקר וכבוד ומטהר אותם בכבוד ויעז לפועל רצון קומם בכל רגע ורגע כי על רום ואשייהם

תמיד כבוד מלך רם יושב הכרובים.

B

740.